“Народную Волю” выдаюць свабодныя журналісты для свабодных людзей.

На прастор, на шырокі разлог
Выходзі, мой народ, грамадо...
Якуб КОЛАС

№ 53 (4305)

6 ліпеня 2018 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Народная Воля

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

ЖИТЕЙСКАЯ ТЕМА

Правительство приняло постановление №510, которым вносятся существенные изменения в порядок оплаты за жилищно-коммунальные услуги

Нет горячего водоснабжения – электроэнергия дешевле

– Несколько ущемленными выглядели интересы потребителей, чьи жилые помещения не оборудованы системами центрального горячего водоснабжения и централизованного снабжения природным газом. Пользуясь электрическим бойлером, практически невозможно уложиться в существующий норматив потребления электроэнергии 150 кВт·ч для оплаты по субсидируемым государством тарифам. Поэтому вполне справедливо для данной категории норматив повышен до 250 кВт·ч. Более того, при потреблении от 250 до 400 кВт·ч оплата также будет производиться по субсидируемым тарифам, но с применением повышающего коэффициента 1,3. И лишь при превышении 400 кВт·ч платить придется по экономически обоснованным тарифам.

Учет тепла – дело решенное

– Как известно, с 1 января текущего года во всех вводимых в эксплуатацию домах жильцы обязаны производить расчеты за тепловую энергию по показаниям приборов индивидуального учета. После вступления постановления в силу стимул для оснащения жилых помещений приборами учета появится и у жильцов домов старшего поколения. Плательщикам, установившим ИПУ за счет собственных средств, при оплате счетов за потребленную тепловую энергию в течение трех лет будет предоставляться 10-процентная скидка.

Отдельный разговор о домах, которые уже оборудованы приборами учета, но часть их жильцов так и не решилась пока пользоваться данными техническими средствами при расчетах. Те из них, кто приведет в порядок установленное оборудование, в течение трех лет в качестве компенсации за понесенные расходы будут оплачивать потребленную тепловую энергию с 5-процентной скидкой. Тот же, кто по-прежнему собирается игнорировать возможность расчетов за тепло по показаниям ИПУ, рискует угодить в категорию безучетных потребителей со всеми вытекающими последствиями.

Электроснабжение и газоснабжение. Двухадресная субсидия

– Некоторые категории граждан получили право производить оплату за услуги электро- и газоснабжения по субсидируемым тарифам в двух жилых помещениях: по адресу обязательной регистрации по месту жительства и регистрации по месту пребывания. Причем второй адрес можно выбрать по желанию: неважно, что это – квартира в другом городе, дача или дом в садовом товариществе.

К таким категориям относятся неработающие пенсионеры, а также лица, имеющие право на льготы по оплате жилищно-коммунальных услуг в соответствии с Законом Республики Беларусь «О государственных социальных льготах, правах и гарантиях для отдельных категорий граждан» или инвалиды 3-й группы.

Данную норму можно назвать проявлением социальной политики, хотя есть в данном решении и восстановление экономической справедливости. Допустим, пенсионер или другой льготник трудовыми отношениями не связан и может теплое время года проводить в деревне или городском поселке, а на зиму перебираться в благоустроенную квартиру. Раньше по одному из двух адресов он вынужден был оплачивать услуги по экономически обоснованным тарифам. Но ведь от переезда сумма потребления электроэнергии или газа в двух помещениях не изменится.

(О других изменениях в оплате жилищно-коммунальных услуг – в следующем номере «Народной Воли».)

ПРАТЭСТ

«Абарона Курапатаў працягнецца…»

Пра гэта “Народнай Волі” распавяла грамадская актывістка ***Ганна Шапуцька****, якая з’яўляецца адной з самых актыўных удзельніц пратэсту супраць адкрыцця рэстарана “Паедзем паядзім” у непасрэднай блізкасці ад урочышча Курапаты.*

Некалькі тыдняў запар да брамы рэстарана прыходзяць актывісты. Яны ствараюць жывы ланцуг, сустракаючы патэнцыяльных наведвальнікаў. Пратэстоўцы тлумачаць, што зусім побач з установай грамадскага харчавання – месца масавых расстрэлаў ахвяр камуністычнага рэжыму. Тлумачэнні прыходзяцца даспадобы не ўсім, і раз-пораз ля рэстарана адбываюцца сутычкі і нават спробы наезду на актывістаў.

Даішнікі і міліцыянты спраўна складаюць пратаколы. Дзеля справядлівасці адзначым, што адміністрацыйныя пратаколы складаюцца як на ўдзельнікаў пратэсту, так і на патэнцыяльных наведвальнікаў, якія парушаюць правілы дарожнага руху.

За час пратэстаў на актывістаў былі складзены дзясяткі пратаколаў, але ўсе яны да пары да часу заставаліся, што называецца, без належнага рэагавання і выканання. Рэакцыя пачалася 30 чэрвеня, на наступны дзень пасля таго, як урочышча ў Курапатах наведалі высокія чыноўнікі некаторых еўрапейскіх краін, што прыехалі ў Беларусь на адкрыццё другой чаргі мемарыяла ў Трасцянцы.

– Я не думаю, што ад’езд замежных дэлегацый і рэпрэсіі ў дачыненні да найбольш актыўных абаронцаў Курапатаў звязаны, – гаворыць **Ганна Шапуцька**. – *Напярэдадні затрыманняў была спроба ўсталяваць у Курапатах новыя крыжы, але Зміцеру Дашкевічу не далі іх сюды давезці. 29 чэрвеня “Курапацкая варта” была самай шматлюднай – сюды прыйшло чалавек 50. Мяркую, што затрыманні ўдзельнікаў пратэсту перш за ўсё былі скіраваны на тое, каб збіць вялікі градус грамадскай актыўнасці. Улады ўбачылі, што абарона Курапатаў – гэта ўсур’ёз і надоўга, таму, каб застрашыць грамадства, было прынята рашэнне аб брутальным затрыманні ўдзельнікаў пратэсту. І “крытычная маса” пратаколаў, якая назапасілася ў сілавікоў за час абароны Курапатаў, проста стала нагодай для такога развіцця падзей.*

– Што сёння адбываецца ў Курапатах?

– Варта працягваецца. Сёння (5 ліпеня. – **Аўт.**) *там дзяжураць актывісты Партыі БНФ. Далей – усё па плане: кожны дзень варту будуць несці актывісты розных дэмакратычных арганізацый. Галоўная задача – дастаяць да таго дня, калі на волю выйдуць асуджаныя за абарону Курапатаў актывісты. Дарэчы, перад затрыманнем адна з актывістак – Наталля Гарачка – сказала, што ў выпадку арышту будзе галадаць у зняволенні.*

Пасля таго як зняволеныя выйдуць на свабоду, відавочна, будзем збірацца і прымаць рашэнне аб тым, што і як рабіць далей. Раней прынятае рашэнне было такім: працягваць пратэст да канца ліпеня. Яго пакуль і трымаемся.

Віталь ГАРБУЗАЎ.

Каго і як пакаралі за «Курапацкую варту»?

Затрыманні найбольш актыўных удзельнікаў пратэсту ў Курапатах адбыліся 30 чэрвеня і 1 ліпеня. Іх затрымлівалі людзі ў цывільным, а далей адбываліся суды. Актывістаў судзілі па артыкуле 23.34 КаАП Беларусі “Парушэнне парадку арганізацыі і правядзення масавага мерапрыемства”. У выніку судовых пасяджэнняў судом былі прыняты наступныя рашэнні:

Павел Севярынец, сустаршыня аргкамітэта па стварэнні партыі “Беларуская хрысціянская дэмакратыя”, – 10 сутак арышту;

Наталля Гарачка, грамадская актывістка, – 10 сутак арышту;

Вольга Мікалайчык, рэжысёр, – 10 сутак арышту;

Максім Урбановіч, грамадскі актывіст, – 10 сутак арышту;

Максім Вінярскі, грамадскі актывіст, – 10 сутак арышту;

Аляксей Туровіч, кінарэжысёр, – 10 сутак арышту;

Рыгор Костусеў, старшыня Партыі БНФ, – штраф у памеры 30 базавых велічынь (735 рублёў);

Вячаслаў Сіўчык, сябра незарэгістраванага руху салідарнасці “Разам”, – штраф 50 базавых велічынь (1225 рублёў).

АД РЭДАКЦЫІ

Да “Народнай Волі” дайшла інфармацыя, што ўлады абмяжуюць уласнікаў рэстарана “Паедзем паядзім” пэўнымі патрабаваннямі. Ён, магчыма, будзе дзейнічаць не як забаўляльная ўстанова, а як чыста харчавальная. Скажам, той, хто праязджае транзітам па кальцавой, можа спыніцца і падсілкавацца. Альбо: адбылося на суседніх могілках пахаванне нябожчыка – калі ласка, заказвайце трапезу, ладзьце памінальны абед. Але ніякіх гулянак з песнямі і танцамі.

Наколькі інфармацыя, атрыманая рэдакцыяй, акажацца рэальнай – стане вядома ў бліжэйшыя дні.

НЕЗАВИСИМАЯ ЭКСПЕРТИЗА

Борис ЖЕЛИБА, профессор, доктор экономических наук

Где взять миллиард для пенсионеров?

Недавно в парламенте обсуждалось исполнение бюджета Фонда социальной защиты населения. Картина получилась печальная. Возможности фонда выплачивать пенсии без помощи республиканского бюджета снижаются год от года. Тому есть объективные причины. На фоне старения населения снижается численность его экономически активной части. Уменьшаются взносы в ФСЗН в связи с падением средней зарплаты в стране в предыдущие годы. В результате за последний период среднегодовые темпы роста расходов бюджета фонда превышали темпы роста его собственных доходов. Все это привело к отставанию роста пенсий по возрасту от роста номинальной зарплаты. Так, если соотношение средней пенсии к средней зарплате в 2010 году составляло 43,3%, то в 2017-м оно снизилось до 37,6%. По майским данным средняя зарплата по Беларуси была 943,9 рубля, средняя пенсия – 340,5 рубля. Соотношение, как видим, 36,1%. В 2014 году правительство обещало, что средняя пенсия по возрасту будет составлять как минимум 40% от средней зарплаты. Обещало…

Аналитики подсчитали: чтобы упомянутое соотношение было 40%, надо добавить к средней пенсии 37 рублей. С учетом наличия в стране 2.377.364 человек старше трудоспособного возраста в целом за год необходим 1 млрд 56 млн рублей. Примерно такую сумму ежегодно недополучают белорусские пенсионеры. Где же взять этот миллиард? Правительство пошло по самому простому пути – повысило пенсионный возраст и тем самым сократило на какое-то время число нуждающихся в средствах ФСЗН.

Существуют и другие пути решения проблемы. Первый – повысить эффективность экономики. Для белорусской экономики в ее существующем виде эта задача трудновыполнимая. Развитые экономики способны обеспечить содержание пенсионерам в размере 70% от зарплаты. Второй путь – сделать распределение ФСЗН более справедливым. Для чего необходимо перейти от распределительной советской системы формирования пенсионного фонда к накопительной. Этот вопрос давно и обстоятельно обсуждается в СМИ. С советских времен предприятия и работающее население солидарно отчисляют взносы на социальное страхование в ФСЗН. Юридические лица в основном 34% от фонда оплаты труда, физические лица – 1% от своей зарплаты.

Сбрасываемся, как говорится, в один котел, из которого потом получаем сегодня в среднем 340 рублей на сегодняшний день. И не особо важно, кем и в каких условиях ты работал. Или директором солидного предприятия, профессором, или лаборантом, или охранником. Не важно, во сколько раз твоя зарплата превышала среднюю по стране. При помощи системы хитрых коэффициентов работники отделов соцобеспечения, по сути, уравнивают пенсии подавляющего большинства пенсионеров, которые не намного больше минимального потребительского бюджета. Исключение составляют госчиновники, включая депутатов парламента, и силовики. Вот их пенсии могут в разы превышать среднюю по стране.

Накопительные или смешанные пенсионные системы применяются во многих развитых странах. Они предполагают персональные накопительные пенсионные счета, на которые работник делает отчисления в течение трудовой жизни в соответствии с получаемыми им доходами. Больше зарплата – больше отчисления. Помимо этого, существуют и частные пенсионные фонды. Все это в конечном итоге позволяет людям обеспечить достойную старость и справедливое распределение пенсионного фонда по вкладу, который человек внес, работая на благо общества. Возраст выхода на пенсию в таких странах действительно составляет в среднем 65 лет для мужчин и женщин. Но качество жизни позволяет населению доживать до 78–80 лет. В Беларуси, согласно статистике, мужчины в среднем доживают максимум до 65 лет. Вот женщины живут на 10–12 лет дольше. Получается, если правительство Беларуси, глядя на коллег из России, и дальше пойдет самым простым путем решения проблемы и будет повышать пенсионный возраст, то, грубо говоря, чуть ли не половина мужского населения не доживет до пенсии. А намеки на дальнейшее повышение возраста выхода на пенсию уже делаются властями. Так, министр труда в Палате представителей отвесила комплимент присутствующим депутатам мужского пола: «Коллеги, мужчины, 60 лет – это не возраст».

Следовательно, какие-либо реформы в пенсионной системе Беларуси нам в обозримом будущем не светят. Будем утешаться тем, что есть. А на каком свете мы находимся, показывают средние пенсии стран – наших соседей (данные пересчитаны в белорусских рублях): в России средний размер назначенных пенсий составляет 428 рублей, в Украине – 191, в Литве – 724, Латвии – 762, в Эстонии – 984, в Польше – 1159 рублей. Сегодня для многих в Беларуси выход на пенсию становится трагическим событием – погружением в бедность. Особенно когда стариков материально не в состоянии поддержать их дети.

Поэтому о своей старости белорусам надо заботиться с младых ногтей, не рассчитывая на государство. Даже если вы будете откладывать ежемесячно по 10 долларов в эквиваленте, через 40 лет трудового стажа, выйдя на пенсию, будете иметь солидный к ней довесок. Отложенные ежемесячно 20 долларов к этому сроку позволят вам нормально жить только на проценты от отложенной суммы, а саму сумму сможете завещать детям или внукам. И главное: белорусы, особенно мужчины, берегите здоровье, ведите здоровый образ жизни!

ТОЧКА ЗРЕНИЯ

Александр ФЕДУТА

«А над расстрелянной песней не плачь…»

В Чили объявлен приговор восьми офицерам армии, лично принимавшим участие в убийстве Виктора Хара.

Его убили в сентябре 1973 года, когда я сам был ребенком, а потому справедливо предположить, что многим нашим читателям не известно это имя. Хара был певцом и, подобно многим музыкантам того времени, придерживался «левых» взглядов. Он поддерживал президента-социалиста Сальвадора Альенде, а потому понятно, что, свергнув Альенде, «правые» путчисты стремились убрать самых популярных его сторонников. В том числе – Виктора Хара.

Его пытали и убили на стадионе, куда согнали тысячи людей, не согласных с переворотом. Согласно легенде, музыканту перед последним – смертельным – выстрелом отрубили руки. Чтобы он, даже мертвый, не мог держать в руках гитару. Сейчас этот стадион носит имя Виктора Хара. О тех событиях написал рок-оперу Александр Градский. Два виниловых диска с записью оперы, в которой участвовали кроме рок-исполнителей Алла Пугачева и Иосиф Кобзон, были и у меня дома. Мы слушали Градского вместе с мамой и плакали.

Шлягером стала песня Игоря Лученка на стихи Бориса Брусникова:

Больно гитаре – пуля задела,
Стынет мотив на высокой волне.
Нота сорвалась и заалела
Капелькой крови на мертвой струне.
Вместе с гитарой счастье убили,
Друг, над расстрелянной песней не плачь,
Новую песню выстрадай, Чили,
А над расстрелянной не плачь.

Эту песню пели «Песняры» первого, мулявинского, призыва. Ее пел Виктор Вуячич. Белорусские певцы скорбели под музыку белорусского композитора о далеком чилийском певце.

Сейчас я дожил до того времени, когда восемь офицеров чилийской армии – уже в очень преклонном возрасте – осуждены чилийским судом за это убийство. Осуждены на пятнадцать лет; в их возрасте это практически пожизненное заключение. Девятый, некто Педро Барьентос, проживает в США, во Флориде; в 2016 году американский суд удовлетворил гражданский иск членов семьи Виктора Хара и обязал Барьентоса выплатить им как пострадавшим 28 миллионов долларов. Сейчас чилийское правосудие добивается его выдачи, чтобы заставить его отвечать уже на уголовном процессе. Велика вероятность того, что это произойдет.

Я не верил, что дождусь этого приговора.

В интернете мы с друзьями много спорили о чилийских событиях. Среди моих оппонентов есть и те, кто считает: в ходе путча генерал Аугусто Пиночет нарушил Конституцию своей страны и прибегнул к массовым репрессиям для того, чтобы предотвратить гражданскую войну. То есть – чтобы предотвратить еще более массовое кровопролитие. Я так не считаю. Нарушение Конституции теми, кто призван стоять на ее страже, есть государственное преступление, не имеющее срока давности. А кровопролитие невозможно измерить количеством реально пролитой и могущей быть пролитой крови. Бессмысленно измерять непролитую кровь. Об этом мы спорили и продолжаем спорить.

Но когда речь заходила об убийстве Виктора Хара, мои оппоненты замолкали. Все они понимают: эту смерть, жестокие пытки безоружного певца оправдать высшей необходимостью невозможно.

Сейчас в деле об убийстве безоружного человека – одного из многих тысяч людей – поставлена точка. Имя певца Виктора Хара – всего лишь символ того, что забвения нет. Что преступление будет наказано.

Я верю в то, что будут найдены и наказаны убийцы Виктора Гончара, Юрия Захаренко, Анатолия Красовского, Дмитрия Завадского.

Я верю в то, что в Киеве найдут и накажут убийц Павла Шеремета и Олеся Бузины.

Кем бы они ни были, какими бы благими мотивами ни оправдывали свои преступления – забвения нет. Рано или поздно суд будет.

Сейчас, после вердикта, вынесенного убийцам забытого новыми поколениями чилийского певца, – вынесенного преступникам, совершившим свое преступление сорок пять лет тому назад! – я верю в то, что и убийцы вышеперечисленных лиц будут названы и наказаны. И если не им самим, то их детям и внукам придется покаяться в содеянном отцами и дедами. Но лучше, чтобы это покаяние совершили сами убийцы.

Так будет лучше для всех – и для них самих. Это возможно. Я в это верю.

ПАЛІТКУХНЯ

Моладзь – за Палякова, старэйшыны – за Лябедзьку

У нядзелю адбудзецца справаздачна-выбарны з’езд Аб’яднанай грамадзянскай партыі. А ўчора, 5 ліпеня, аргкамітэт па яго правядзенні правёў апошняе пасяджэнне, на якім высветлілася, што цэнтральная рада маладзёжнай арганізацыі АГП «Маладыя дэмакраты» выказала падтрымку намесніку старшыні АГП **Васілю Палякову**, а старэйшыны партыі, сярод якіх **Станіслаў Багданкевіч, Зінаіда Бандарэнка, Юрый Хашчавацкі, Міхаіл Чыгір** і іншыя, падтрымалі кандыдатуру **Анатоля Лябедзькі**.

Як вядома, прэтэндэнтаў узначаліць Аб’яднаную грамадзянскую партыю чацвёра: **Анатоль Лябедзька**, які займае пасаду 18 гадоў, **Васіль Палякоў**, а таксама старшыня мінскай суполкі АГП **Мікалай Казлоў** і дэпутат Палаты прадстаўнікоў, сябра партыі **Ганна Канапацкая**.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

ПЕЧАЛЬНАЯ ИСТОРИЯ

«Вы украли...»

*77 лет минчанка **Нина Григорьевна ЦЫГАНКОВА** слышала о себе только хорошие слова и имела исключительно положительные характеристики, и вдруг оказалась в милиции по подозрению в воровстве. Она уверена: произошла чудовищнейшая ошибка, но, несмотря на алиби, пожилую женщину несколько часов продержали в РОВД и провели в ее квартире обыск.*

– Конечно, мы живем не на необитаемом острове, – *вздыхает дочь Нины Григорьевны **Наталья Кручковская**.* – Слышала и читала истории о том, как наши стражи правопорядка хватали ни в чем не повинных людей. Но никогда не думала, что это может коснуться моей семьи.

Мама 3 июля пошла в магазин «Виталюр» за продуктами. Когда осталась только выбрать хлеб, к ней подошел сотрудник милиции, поздравил с праздником, а потом вдруг говорит: «Продукты можете оставить здесь, в магазине, они вам не понадобятся. Вы задерживаетесь. Пройдемте». Мама спросила, по какому поводу, и услышала в ответ невероятное: «Вы украли сумку». Маму посадили в милицейскую машину и повезли в РОВД. Правда, предупредили: «Не волнуйтесь!» Но как не волноваться 77-летней женщине, которую вдруг задерживает милиция, да еще везет в участок?!

Позже маме и мне (меня вызвали в РОВД) объяснили, что в пятницу 29 июня на остановке общественного транспорта около 73-й школы у какой-то женщины украли сумку. И она опознала в воровке мою маму. Более того, сказали в милиции, камера видеонаблюдения зафиксировала идущую по тротуару около школы женщину в куртке и платочке, по мнению обвинительницы, похожую на мою мать. Лица на видеокартинке, правда, видно не было.

Маму эта информация не просто удивила – повергла в шок. Потому что, во-первых, она никогда не стала бы брать чужое, а эту сумку, насколько мы поняли, у женщины вырвали из рук. Во всяком случае четких объяснений от милиционеров мы не получили: какую сумку украли, как украли, что в ней не было – мы не знаем. Во-вторых, в пятницу 29 июня мама была в деревне (несколько лет назад мы купили там домик под дачу), и этому есть свидетели – наши соседи, с которыми мама ходила в лес за ягодами. Наизусть телефоны соседей она не помнила, поэтому позвонить им сразу из РОВД сотрудники милиции не могли. Хотя у меня есть сомнения, звонили ли они им позже. Как и то, проверили ли они еще одно алиби моей мамы.

Дело в том, что в лес за ягодами мама и другие жители деревни ходят не для того, чтобы наварить варенья на зиму, а чтобы заработать хоть какую-то копейку. Собранную чернику они сдают на заготовку. И в пятницу 29 июня мама собранную ягоду сдавала в сельмаг деревни Дороганово Осиповичского района, выручила за чернику в тот день 30 рублей. Соответствующая запись есть в журнале сельмага. Это же финансовый документ: сколько ягод человек сдал и сколько за них получил денег.

Вместо того чтобы все это выяснить, сотрудники милиции по-быстрому провели у нас в квартире обыск. Понятыми выступили соседи, которых сразу же заявили милиционерам, что моя мама – порядочный человек, она не могла украсть. «Нина Григорьевна более 40 лет проработала медсестрой в районной поликлинике, – говорили соседи, – ее все только хвалили за доброе сердце. А тут – обвиняют в воровстве. Да такого быть не может!»

Естественно, что никакой чужой сумки в нашей квартире не нашли. Хотя осмотрели все – и мои шкафы в том числе (мы живем с мамой вдвоем), открывали даже холодильник и морозильную камеру. Что меня возмутило: эта женщина, которая обвинила маму в воровстве, ходила по нашей квартире, как у себя дома, лазила по нашим шкафам, все высматривала, подмечала. Может, она вообще аферистка какая-нибудь? Я теперь боюсь одна оставаться дома, мало ли кто может заявиться в нашу квартиру.

Мама, конечно, хотела выяснить, кто ее оклеветал. Она эту даму видела впервые в своей жизни. Но данных этой женщины в милиции не сообщили.

Я написала заявление на имя начальника Первомайского РОВД, просила привлечь к ответственности эту женщину за клевету и защитить нашу семью. Заявление у меня приняли, но сказали, что прикрепят его к делу: мол, следствие еще идет, обвинительница, видимо, ошиблась. Перед мамой никто не извинился...

Вся эта история стоила нам здоровья! Мама до сих пор не может успокоиться. Ведь мы абсолютно беспомощны в нашей стране! Нам никто ничего не объясняет, мы не знаем своих прав. Знаете, как меня вызвали в милицию по поводу задержания мамы? Позвонили по телефону, никто не представился, сказали: подойдите в РОВД, это касается вашей матери. Куда в РОВД, в какой кабинет? Что с мамой случилось? Никто ничего не объяснил. Я только успела спросить, жива ли она. Почему наши стражи правопорядка забывают, что перед ними живые люди?! Такое ощущение, что человека специально доводят до какого-то нервозного состояния. А если не дай Бог сорвешься, повысишь голос – тут же грозят, что задержат за сопротивление сотрудникам милиции. Разве это правильно?! И вся эта ситуация с моей мамой – это норма для правового государства?

*В Первомайском РОВД ситуацию с задержанием Нины Цыганковой и обыском в ее квартире не комментируют. «Цыганковой все было объяснено», – заявил оперуполномоченный **Ярослав Литвиненко**, который опрашивал Нину Цыганкову и проводил обыск в квартире.*

КОМПЕТЕНТНО

Владимир ЛОБКОВИЧ, правозащитник:

«Милиция действовала в рамках закона. Но...»

*И правда, насколько правомерными были действия сотрудников милиции в отношении 77-летней Нины Цыганковой? Ситуацию с ее задержанием и обыском в квартире мы попросили прокомментировать правозащитника, юриста **Владимира Лобковича**.*

– В данном случае сотрудники милиции действовали в рамках своей компетенции и в соответствии с белорусским законодательством, – *поясняет юрист.* – Их действия были оперативными, для задержания пенсионерки Цыганковой у них были все основания: на нее указала потерпевшая, ей показалось, что Цыганкова совершила кражу ее сумки. Обыск, который был проведен в квартире, – это также действия в рамках Уголовно-процессуального кодекса. Не обязаны сотрудники милиции сообщать Цыганковой фамилию и иные данные потерпевшей. Для того чтобы говорить о клевете, надо установить умысел, человек мог добросовестно заблуждаться.

Но, безусловно, сотрудники милиции должны действовать максимально корректно, их действия должны быть правомерными, абсолютно понятными и ясными для лица, к которому они обращаются. Они должны четко объяснить, на основании чего они ограничивают те или иные права человека или его задерживают. Когда уголовно-процессуальные действия в отношении лица завершены и правоохранители пришли к выводу, что данное лицо не является преступником, то перед ним, конечно же, должны извиниться.

Нина Цыганкова может обжаловать действия сотрудников милиции в прокуратуре в порядке общего надзора либо обратиться в Следственный комитет с заявлением о возбуждении уголовного дела в отношении сотрудников милиции, если считает, что их действия были неправомерны либо превышали служебные полномочия.

Мария ЭЙСМОНТ.

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

Валянцін СТЭФАНОВІЧ:

«Распрацавалі дакумент, які некалі спатрэбіцца...»

У Мінску прадставілі альтэрнатыўны законапраект "Аб свабодзе мірных сходаў", які быў падрыхтаваны беларускімі праваабаронцамі і міжнароднымі экспертамі ў гэтай галіне.

Нагадаем, што на пачатку чэрвеня папраўкі ў закон "Аб масавых мерапрыемствах у Рэспубліцы Беларусь" былі прыняты парламентам у другім чытанні. Пасля падпісання закона Саветам Рэспублікі і прэзідэнтам змены ўступяць у законную сілу.

"Гэты альтэрнатыўны законапраект застаецца актуальным, бо змены ў існуючы закон "Аб масавых мерапрыемствах", якія зусім нядаўна былі прыняты Палатай прадстаўнікоў у другім чытанні, не набліжаюць яго да міжнародных стандартаў у галіне свабоды мірных сходаў і выказвання меркаванняў. У ім застаюцца істотныя абмежаванні правоў грамадзян Беларусі", – так анансавалі прэзентацыю тыя, хто падрыхтаваў дакумент.

"Альтэрнатыўны законапраект хочам накіраваць у парламент, – кажа праваабаронца **Валянцін СТЭФАНОВІЧ**. – *Калі змены ў гэты закон былі прыняты ў першым чытанні, мы падрыхтавалі праграму-мінімум з 5–6 нашых прапаноў, але пры гэтым, натуральна, адзначалі, што трэба прымаць паўнавартасны новы закон. На жаль, нашы прапановы не былі ўлічаны дэпутатамі, хаця нас і запрасілі на пашыранае пасяджэнне камісіі па правах чалавека, дзе былі прадстаўнікі іншых парламенцкіх камісій, Мінгарвыканкама, МЗС. Малаверагодна, што нешта і зараз будзе выкарыстана, але альтэрнатыўны законапраект застанецца ў любым разе. Можа быць, калі будзе абраны сапраўдны парламент на сапраўды дэмакратычных выбарах, то спатрэбіцца і наш дакумент. Упэўнены, што некалі ён яшчэ спатрэбіцца".*

Праваабаронца пералічыў асноўныя моманты існуючага закона, якія супярэчаць міжнародным стандартам: вельмі малая колькасць месцаў, дзе можна праводзіць мірныя сходы, малая наведвальнасць і аддаленасць гэтых месцаў ад цэнтра, адміністрацыйны будынкаў.

"Мы казалі, што патрэбны пaведамляльны прынцып для ўсіх сходаў, якія праводзяцца не толькі на вызначаных уладамі месцах, – адзначае Стэфановіч. – *Таксама некаторыя віды акцый не павінны трапляць пад дзеянне рэгулявання – тыя ж адзіночныя пікеты альбо стыхійныя сходы. Акрамя таго, лічым, што падчас акцый выдаткі на ўборку тэрыторыі, на ахову парадку і медабслугоўванне павінны ўскладацца на дзяржаўны бюджэт. Дзяржава абавязана стварыць умовы для рэалізацыі права на свабоду мірных сходаў".*

Паводле слоў праваабаронцы з Малдовы, эксперта АБСЕ **Сяргея Остафа**, які таксама браў удзел у распрацоўцы альтэрнатыўнага беларускага законапраекта, *"пры стварэнні дакумента ўлічваўся пазітыўны досвед многіх краін свету"*. Пытанне зараз толькі ў тым: ці патрэбны гэты досвед беларускім уладам?

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

БЕЗ РЕТУШИ

Валерий КАРБАЛЕВИЧ

Может ли нежеланный ребенок быть любимым?

Беларусь в очередной раз отметила День Независимости. Все, как обычно: парад, гала-концерт, салют. Но остается много вопросов. И дело даже не в сомнительной дате празднования Дня Независимости (3 июля).

Проблема в том, что процесс нациотворения, который осуществляет Александр Лукашенко со своей командой, абсолютно не похож как на аналогичные процессы в других государствах, так и на национальный проект белорусских «адраджэнцаў». Обычно исторические мифы, лежащие в основе национального сознания, должны доказывать, что наше государство имеет глубокие корни. Чем глубже, тем лучше. Национально ориентированная часть интеллигенции считала, что историческим фундаментом для белорусской государственности должно стать Великое Княжество Литовское.

Нынешняя власть фактически отбросила всю белорусскую историю, а началом формирования нации объявлена Великая Отечественная война. Национальным символом, куда возят официальных иностранных гостей, стала, главным образом, «Линия Сталина», а не Несвижский или Мирский замки.

Опыт формирования нации в других странах предусматривает, что в ее основе должен лежать жесткий идейный разрыв с империей, метрополией. В нашем случае речь идет о дистанцировании от российского и советского наследия. Неслучайно процесс распада СССР, превращения других союзных республик в самостоятельные государства проходил в форме отделения и отдаления от России, часто под антироссийскими лозунгами.

У нас же фактически формируется русскоязычная нация с немножко модифицированным советским флагом, гербом и гимном, другими атрибутами советского прошлого и под аккомпанемент риторики о строительстве Союзного государства с Россией. Беларусь живет в российском информационном пространстве.

Все нации в регионе Восточной Европы формировались на основе этнокультурного национализма. Если следовать по этому пути, то необходимо делать акцент на белорусский язык, вернуть бело-красно-белый флаг, герб «Пагоня», утвердить новый гимн...

У нас же собственно белорусская культура насильно загоняется в своеобразное гетто. А главным противником объявляются белорусские националисты.

В любой стране создание собственного государства рассматривается как триумф национальной воли, торжество вековечных устремлений его лучших сынов, праздник социума. У нас же, на мой взгляд, все наоборот. В официальной белорусской идеологии акт рождения независимой Беларуси трактуется чуть ли не как несчастье. Дескать, у нас была замечательная и могучая держава Советский Союз, которой все боялись, а значит, уважали. Но в результате коварных происков злых сил (ЦРУ, Горбачева, националистов во главе с Шушкевичем и Позняком) произошла беловежская трагедия. На торжественном собрании, посвященном Дню Независимости Беларуси, в 1998 году президент говорил: «Сегодня только политически слепые националисты да те, кто не хочет видеть и понимать, могут говорить о каких-то выгодах, которые приобрели народы бывшего СССР в результате искусственного развала великого, могучего и родного для всех нас государства» («Звязда», 08.07.1998). И, мол, как побочный результат этого катастрофического стечения исторических обстоятельств, как досадное недоразумение появилась независимая Беларусь. Может ли нежеланный ребенок быть любимым?

Интегрирующей идеей, положенной в основу процесса белорусского нациотворения, стал конструкт стабильности, материального благополучия. Потребление, можно сказать, объявлено центральным звеном национальной идеи. А средняя зарплата в 500 долларов стала чуть ли не символом «белорусской мечты». Понятно, что в таком обществе физкультура и спорт важнее духовной культуры.

Иной вопрос, насколько эта конструкция, построенная на столь зыбком, неглубоком фундаменте, способна выдержать кризис. Как мне кажется, даже сам Александр Лукашенко не уверен. Совсем недавно, 22 июня, через три дня после визита Владимира Путина, на совещании в Шкловском районе он отметил: «Мы на фронте. Не выдержим эти годы, провалимся, значит, надо будет или в состав какого-либо государства идти, или о нас просто будут вытирать ноги». Кстати, за это заявление главы государства пришлось оправдываться министру иностранных дел Владимиру Макею, утверждавшему, что, дескать, президента не так поняли.

Александр Лукашенко в данном случае говорил об экономике. Действительно, за годы после распада СССР не создан крепкий экономический фундамент независимости. Белорусская экономика во многом неэффективна, критически уязвима и сильно зависима от внешней помощи, прежде всего российской.

Поэтому и выступление президента во время торжеств по случаю Дня Независимости создало впечатление какой-то неуверенности. Казалось, что он постоянно что-то доказывал, с кем-то спорил. Хотя, кажется, в этом нет никакой нужды. Вея в очевидном нет никакой нужды убеждать. Если главе государства во время празднования Дня Независимости приходится доказывать его правомерность, то что-то с этим праздником не так.

100 РАДКОЎ

Міхася СКОБЛЫ

Крылы Гаўрылы Вашчанкі

Хлопец з Беларусі прыехаў у пасляваенны Львоў – вучыцца на мастака. Будынак інстытута настолькі ўразіў яго сваімі архітэктурна-скульптурнымі дзівосамі, што хадзіў па ім, задраўшы галаву, і неяк ненаўмысна штурхануў сівога прафесара. Выбачыўся па-руску, патлумачыўшы, што прыехаў з іншай рэспублікі і не ведае ўкраінскай мовы. Прафесар усміхнуўся: "Голубе мой, у твае гады ў Рым, у Акадэмію мастацтва, з-за беднасці я змушаны быў ісці пешкі, дык за два месяцы дарогі вывучыў італьянскую мову!"

Пазней мастак Гаўрыла Вашчанка той урок ад львоўскага прафесара ўспамінаў неаднойчы. Гэта ж якая ахвота да навукі, да мастацтва была, што – пешкі за тысячы кіламетраў са слоўнікам пад пахай! Урок быў засвоены, хіба Вашчанку слоўнікам паслужыў "Кабзар" вялікага Шаўчэнкі, дзе цудоўная паэзія перамяжоўвалася гэткімі зразумелымі пасля той памятнай сустрэчы наказамі: *"І чужому научайтесь, / І свого не цурайтесь, / Бо хто матір забуває, / Того Бог карає".*

З таго часу "свайго не цурацца" стала жыццёвай пазіцыяй і творчым крэда Гаўрылы Вашчанкі. Народжаны на ўсходнім Палессі, у сутоку Прыпяці і Дняпра, ён пазычыў у мясцовай прыроды асноўную фарбу для сваёй палітры – бурштынава-бурую. Яе нiякiдкая цеплыня сагравае амаль усе палотны майстра, яна стала пазнавальным колерам Вашчанкі, як васільковы блакіт у Шагала ці сонечная жаўцізна ў Ван Гога.

А яшчэ малая радзіма дала свайму жывапісцу – крылы. У літаральным сэнсе. Дняпроўска-прыпяцкі сутоку спрадвеку – месца адпачынку птушыных чародаў, якія восеннo-вясной скіроўваліся ў далёкія выраі. І над роднай вёскай Гаўрылы Вашчанкі Чыкалавічамі (пазней адабранай Чарнобылем) двойчы на год неба пакрывалася мільёнамі крыл. Відаць, яно і "акрыліла" пазней пэндзаль мастака, які палескія далягляды не ўяўляў без буслоў, лічыў іх гаспадарамі Палесся, а свае карціны так і называў без лішніх прыдумак – "Крылы-1", "Крылы-2", "Крылы-3", "Крылы-4"...

Птушыныя ці ветраковыя, яны прывучаюць глядацкае вока да вышыні, часам жахно галавакружнай. Гэта сёння ракурсам "сто метраў зверху" нікога не здзівіш, без відэастракозаў – дронаў – ніводзін фільм не здымаецца. А адкуль гэты позірк – з вышыні птушынага палёту – у Вашчанкі? Ці не з тых самых выраёвых Чыкалавічаў, калі малы Гаўрыла галёкаў услед птушыным чародам на дняпроўскай кручы? Дарэчы, адну з такіх кручаў мастак увекавечыў на карціне "Палессе" – там надрэчныя дубы пазакідалі шапкі бусліных гнёздаў аж за аблокі. А на карціне "Наваградчына" – ракурс яшчэ вышэйшы: адным "кадрам" схоплены і Навагрудскае замчышча, і Мірскі замак у сонечных промнях рыштаванняў...

"Свайго не цурацца" Гаўрыла Вашчанка прывучаў і студэнтаў у Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, калі сам стаў прафесарам. Прычым не загадваў любіць сваё, не ўпрошваў, а далікатна падштурхоўваў у патрэбным кірунку. Скажам, прыносіў захоплены экзотыкай студэнт краявіды з падвоблачнымі эўкаліптамі ці бочкападобнымі баабабамі, а настаўнік іх не крытыкаваў, проста пытаўся: "А аўстралійскія ці афрыканскія мастакі пішуць беларускія пейзажы?" І аматар экзотыкі міжволі задумваўся.

Захапляцца сваё гістарыяй мастак прывучаў і чыноўнікаў. У 1985 годзе ў сталічным Палацы мастацтва ладзілася маштабная выстава, прысвечаная 40-м угодкам Перамогі. Калегі выставілі партрэты ветэранаў, партызанскіх камбрыгаў, зруйнаваны Мінск і захоплены рэйхстаг. А Вашчанка – Грунвальдскую бітву. "Гаўрыла Харытонавіч, а якое дачыненне мае Грунвальд да Вялікай Перамогі?" – запытаўся сакратар Саюза мастакоў. "Самае непасрэднае – пасля Грунвальда нага ўзброенага немца чатырыста гадоў не ступала на беларускую зямлю!" – сказаў як адрэзаў Вашчанка. І сцяг з Пагоняй на яго карціне паўнапраўна лунаў над галовамі наведнікаў тае выставы.

Зрэшты, і партызанскай тэмы, ледзь не абавязковай для ўсяго беларускага мастацтва, творца не абмінуў. Але – вырашыў яе не плакатна, не праз шаблонную героіку. Вашчанкаў "Прарыў" – цэлая эпапея ўсенароднай бяды. У тое палатно можна ўглядацца бясконца – там каля сотні твараў, і за кожным – свой характар, свой міні-сюжэт. Жанчына з хатулём за плячыма і немаўлём на руках, хлопчык з птушкай у клетцы, мужчына з хэмінгуэеўскім абліччам і вязанкай кніг... Проста біблейскі Сыход, вымалеваны ў дэталях.

Сваё бачанне і разуменне айчыннай гісторыі мастаку часам даводзілася адстойваць да сардэчнага зрыву. Неяк яшчэ пры Машэраве ў Доме настаўніка пачаў рабіць насценны роспіс з выявамі Сімяона Полацкага, Васіля Цяпінскага, Сымона Буднага, у почат асветнікаў дадаў Каліноўскага, Купалу, Багдановіча... Пакуль маляваў – першы сакратар ЦК КПБ з трыбуны забараніў услаўляць у мастацтве манахаў-цемрашалаў... Міністр асветы адмаўляецца прымаць роспіс, Вашчанка адстойваў. І адстаяў. Хоць сам пакінуў Дом настаўніка на "хуткай дапамозе".

Я не Францішак Сапега і не Трацякоў, і ў мяне ніколі не будзе ўласнай карціннай галерэі. Але калі б яна нейкім дзівосным чынам узнікла, то вялікую прастору ў ёй занялі б творы Гаўрылы Вашчанкі – і сіянкрылы "Дзедаў вятрак", і пышнавусы "Жыцень", і асвечанае маладзіком "Возера", і ахутаны туманам "Салаўіны час", і малітоўная "Іардань на Палессі", і падказаны крылатым каркатэвічаўскім радком краявід "Між Дняпром і Крыкам жураўлёным"...

І як жа добра, што гэткая галерэя – персанальная галерэя Вашчанкі – ёсць. У Гомелі, адкрытая яшчэ прыжыццёва, з удзелам самога мастака, чыё нядаўняе 90-годдзе прамінула неяк насцяроўваюча незаўважна.

Існуе галерэя, ёсць шыкоўны альбом-каляпіс "Народжаны Палессем", створаны таленавітай Наталляй Шарангвіч, ёсць напісаная жывапісным пяром Віктара Карамазава аповесць "Брама". Ёсць усё, каб мы ўсе зразумелі: Гаўрыла Вашчанка – вялікі нацыянальны мастак. Увайдзіце ў створаны ім свет – і вы адчуеце сэрцабіццё Беларусі.

ПРЫСУД

Як і прасіў дзяржабвінаваўца

*Вынесены прысуд па гучнай справе сузаснавальніка і дырэктара ТАА «СарматТэрмо-Інжынірынг» **Аляксандра Кныровіча**.*

Бізнесмен атрымаў шэсць гадоў пазбаўлення волі ў калоніі ўзмоцненага рэжыму з канфіскацыяй маёмасці. Ён прызнаны вінаватым ва ўхіленні ад выплаты падаткаў, даванні хабару, у тым ліку – паўторна ў буйным памеры. Намеснік дырэктара па эканоміцы **Ігар Максімаў** атрымаў 4 гады з канфіскацыяй, вядучы эканаміст **Андрэй Кавалкаў** – 3 гады з канфіскацыяй, намеснік дырэктара па продажах **Яўген Папоўскі** – 4 гады пазбаўлення волі без канфіскацыі маёмасці.

Усе тэрміны адпавядаюць таму, што раней прасіў пракурор.

На працягу месяца з дня ўступлення прысуду ў сілу абвінавачаныя павінны пагасіць шкоду дзяржаве ў памеры 2,767 мільёна рублёў і дзяржпошліну ў памеры 138 тысяч рублёў.

Аляксандр Кныровіч заявіў, што будзе абскарджваць прысуд.

Народная Воля http://www.nv-online.info 6 ЛІПЕНЯ 2018 г.

ДАТЫ И СУДЬБЫ

Семен БУКЧИН

ЖИЗНЬ – ЭТО СЛОВО

К 100-летию со дня рождения Рыгора Березкина

Григорию Соломоновичу сто лет? Эта невероятная цифра напомнила мне в очередной раз, как же немолод я сам, если исполнилось сто лет со дня рождения моего учителя в литературной критике и не только – в жизни.

С Василем Быковым. 1970 год

Более полувека тому назад я, студент филфака БГУ, пришел в редакцию журнала «Неман», помещавшуюся тогда в доме, что на углу улицы Захарова и Омского переулка, в одном коридоре с другими литературными изданиями. Заведующий отделом критики – знаменитый в литературных кругах Березкин – буквально обрушил на меня град вопросов.

– Что вас больше привлекает в плане критического анализа – проза или поэзия?

– Что последнее читали из белорусской прозы?

– Кто вам ближе – Чехов или Бунин?

Договариваясь о первой в моей жизни рецензии, он сказал:

– Не ограничивайтесь рамками книги, поразмышляйте о жизни, о литературе, не прячьте себя.

И я не «спрятался». Первую и совсем небесталанную книжку молодого прозаика, своего сверстника и приятеля, разобрал с максимальным пылом начинающего и жаждущего себя показать критика. Впрочем, по существу критические претензии были справедливы, хотя и отмечались несомненные способности автора. Принесенная в редакцию рецензия была прочтена немедленно, в моем присутствии. Березкин прикладывал пальцы левой руки ко лбу, резко взмахивал и с удовлетворением вслух повторял какие-то места: «Выложен весь морской словарь…» Да, именно выложен!» Потом, словно спотыкаясь обо что-то, следовал взмах карандаша, препятствие убиралось, вписывалось нужное слово, и бег по странице продолжался. Через полчаса я получил возможность вновь полюбоваться своим творением. Все мои оценки были в нем сохранены, я не мог пожаловаться на редакторское насилие. Но точность, выразительность фразы, завершенность мысли – эта огранка была произведена мастером.

Совершенно неожиданно он заказал мне статью о Белорусском телевидении. «Посидите недельку у телевизора, посмотрите разные программы. И валяйте! У вас острое перо. Должно получиться».

Я согласился, но про себя решил, что никакой статьи у меня не выйдет, и откровенно тянул время, не решаясь позвонить Григорию Соломоновичу. За неделю до назначенного срока сдачи материала он позвонил мне, я стал что-то мямлить. И услышал грозно-безапелляционное: «Статья стоит в плане номера, который сдается в набор. Я не принимаю никаких ваших отговорок». Ровно через неделю я принес в редакцию статью под названием «Слух на правду». Это были слова из замечательной книги Владимира Саппака «Телевидение и мы».

– Может быть, правда на слух? – спросил Березкин, уже вписывая карандашом в первую страницу. Я горячо доказывал, что нужно только так – «Слух на правду», ссылался на Саппака.

– Да я не против, – сказал Березкин, – так… прикидываю. Но раз вы последователь Саппака, поставим подзаголовок – «Заметки телезрителя». А в общем, верно: слух на правду необходим, его тоже нужно вырабатывать.

Удивительно, но после этой в буквальном смысле разносной статьи меня приняли на работу на телевидение.

Что до слуха на правду, то слух Березкина как литературного критика в этом плане был абсолютным, отличавшимся резким неприятием фальши, пошлости. В своих статьях и рецензиях он не рассуждал об идейности произведений, его главным критическим инструментом был эстетический анализ. Этим трудным искусством он владел изумительно. Я не пропускал ни одной его публикации.

Уроки Березкина… Это и встречи в редакциях, и у него дома (он жил на Ленинском тогда проспекте, в здании, где магазин «Лянок», рядом с филармонией), приходил он и ко мне, внимательно оглядывал библиотеку, давал краткие и точные оценки отдельным авторам и книгам и брал у меня для чтения не одну, а сразу три-четыре книги. Были и встречи просто на улице, когда я провожал его до дома. Он говорил, а я готов был слушать его бесконечно. Григорий Соломонович был великий златоуст. И, конечно, главными уроками Березкина были его рецензии, статьи, книги, в которых всегда узнавалась душа беспокойная, искавшая живой мысли и точного слова. Глубокая эрудиция, прекрасное знание мировой литературы, русской, не говоря уже о белорусской, были основой широты и глубины его эстетических взглядов. Тонкое проникновение в мир Янки Купалы, в глубокие связи поэзии Богдановича и Кулешова с традициями русской литературы, острая нетерпимость к литературной фальши – в разнообразии этих нелегких «трудов и дней» Березкин высоко и независимо держал свое знамя профессионального литературоведа и критика. И как жаждали многие писатели, чтобы он написал о них!

***

Но чего стоят и приверженность высоким эстетическим принципам и широкая эрудиция без культуры душевной, без умения и желания сопереживать, сострадать, понимать? Если эти качества и были присущи Григорию Соломоновичу изначально, от рождения, то они, несомненно, были удесятерены тяжким опытом его биографии. Всего два года он проучился на литературном факультете Минского пединститута, и уже в 1938 году двадцатилетнего одаренного юношу пригласили возглавить отдел критики в журнале «Полымя рэвалюцыі». Молодой Березкин с головой погружен в нарождающуюся советскую литературу Беларуси. Арест в апреле 1941 г. застал его в должности заведующего отделом критики газеты «Літаратура і мастацтва». Какие обвинения предъявили? Ну, раз работал в белорусских литературных изданиях, значит, был белорусским националистом. А заодно и еврейским, поскольку сотрудничал в еврейских изданиях Беларуси, писал на идише.

26 июня сотрудники НКВД вывезли заключенных минской тюрьмы за город, на лесную дорогу, разделили на две группы, и осужденным по уголовным и политическим статьям приказали разбегаться в разные стороны. "Политический" Березкин по примеру товарища рванул за уголовниками и благодаря этому уцелел, сбежал. А политических чекисты всех расстреляли. В Могилеве он явился в военкомат и был зачислен в ряды Красной Армии. Воевал под Сталинградом, на Курской дуге, под Киевом, в Карпатах, на Сандомирском плацдарме, участвовал в освобождении Праги и Берлина. Был ранен и награжден.

С однополчанами (третий слева). Берлин, 1945г.

Он вернулся в Минск, стал работать, но в 1949 г. его опознал на улице следователь, ведший его дело. «Что воевал это хорошо, но надо отбыть срок», – сказал он. И Березкин отправился в лагеря Казахстана, затем Сибири, работал на строительстве шахт и электростанций. Его освободили в 1955-м, реабилитировали в 1956 году. Тогда он и стал работать в альманахе «Советская отчизна», с 1960 года превратившемся в журнал «Нёман», заведовал там отделом критики. Всего два года (1967–1969) он пробыл на такой же должности в газете «Літаратура і мастацтва». Он снова как будто шел по драматическим вехам своей судьбы. Между тем его критический талант был замечен в Москве. Твардовский приглашал его в «Новый мир».

Времена вроде были иные. Но инакомыслие по-прежнему преследовалось. В конце 1960-х гг. в КГБ поступил донос, что собирающиеся на квартире писательницы Лидии Вакуловской литераторы, журналисты, художники ведут антисоветские разговоры. Хотя в общем-то это был характерный интеллигентский либеральный треп, никак не угрожавший советской системе. Тогда пострадали друзья Березкина Валентин Тарас, Федор Ефимов, им перекрыли возможность печататься, штатно работать. Чтобы дать поэту Ефимову заработать на жизнь, Березкин печатал его рецензии под псевдонимами. Вероятно, это и стало причиной его ухода из «Нёмана». Не задержался он и в редакции «ЛіМа».

Березкин продолжал оставаться на подозрении у властей. Далеко не все любили его и в писательской среде, особенно серобумажные литераторы, по адресу которых он довольно язвительно прохаживался. Потерявший работу Березкин, отец двоих детей, остался без куска хлеба. И власть смилостивилась. Талантливейшему критику и литературоведу, блестящему исследователю белорусской поэзии предложили должность литературного сотрудника в незаметном бюллетене «Помнікі гісторыі і культуры Беларусі». Он позвонил мне, попросил приносить материалы. И я приносил свои заметки в крохотную комнатку редакции бюллетеня, помещавшейся в ныне снесенном музее Отечественной войны. Старался приходить к концу рабочего дня, чтобы потом пройтись с ним по проспекту до площади Якуба Коласа, послушать его увлекательнейшие рассказы не только на литературные темы. Алесь Адамович пытался устроить его в Институт литературы АН БССР хотя бы на должность младшего научного сотрудника. Но у Березкина не было диплома о высшем образовании. "Из-за ср…й бумажки нельзя взять на работу такого человека!" – негодовал Алесь Михайлович.

Изгнанный из литературных редакций, Березкин продолжал оставаться высочайшим авторитетом в белорусской литературе. Писал книги о Богдановиче, Кулешове, Панченко, которые неизменно встречались с большим интересом читателями и критикой. Этапными в белорусском литературоведении стали его работы "Свет Купалы" (1965), "Постаці. Артыкулы пра паэтаў" (1971), "Кніга пра паэзію" (1974), "Звенні. Творчая індывідуальнасць і ўзаемадзеянне літаратур" (1976). Хотя приходилось нередко писать и заработка ради. Чувствовалось, что он шел к какой-то большой книге о поэзии. Ему было уже тесно только в рамках белорусской литературы. И я слышал от него жалобы, что на все стоящее в белорусской поэзии он уже откликнулся и не раз, а нового не видит.

И еще одна боль мучила его, глубокая, затаенная. Он ведь был не только белорусским, но и еврейским критиком. Очень известным и до войны, и в первые послевоенные, до второго ареста, годы. А вообще надо брать шире: он был прекрасным знатоком еврейской культуры. Его родной брат был популярным актером Белорусского государственного еврейского театра. И вот это еврейское он был вынужден душить в себе, прятать в глубинах своей души. Хотя помню его предисловие к появившейся в 1970-е годы книжечке Изи Харика, на которую я опубликовал рецензию в «Полымі». Доживи Григорий Соломонович до конца 1980-х – начала 1990-х годов, какие замечательные мемуары он мог бы написать и выпустить! Какой в них был бы богатейший материал о белорусской и еврейской культурной жизни 1930-х годов и позднейших времен! И не по рассказам других людей, а из его собственного текста мы узнали бы правду о его двух арестах, его участии в войне, о многих деятелях белорусской, еврейской, русской культур, с которыми свела его жизнь.

Но судьба не дала… Видимо, не могли не сказаться тяжелейшие испытания. В конце 1981-го на шестьдесят третьем году жизни Григория Соломоновича настиг инсульт, и вскоре его не стало. В день похорон у его могилы на Московском (Восточном) кладбище друзья дали слово собираться там каждый день в годовщину его смерти. И они собирались – Наум Кислик, Валентин Тарас, Александр Дракохруст, Федор Ефимов, Олег Сурский. Но вот с годами стали уходить эти вернейшие друзья Березкина. Слава Богу, жив еще Федор Архипович Ефимов. Замечательному поэту, благородному человеку, принципиально поведшему себя, когда в «Нёман» поступило антисемитское письмо, клевещущее на его друга Наума Кислика, в мае исполнилось 85 лет.

Я помню их собрания в квартире Кислика на улице Фрунзе, рядом с Домом литератора. Какие разговоры, какие споры! Бывали там и Василь Быков, и Янка Брыль, и Рыгор Бородулин, и Олег Сурский, и Алесь Адамович, и Михаил Шумов, и наезжавший из Москвы Игорь Шкляревский… Это был замечательный клуб не только талантливых, но и высокопорядочных людей, что по тем временам было немало. И как ощущалась там нехватка Березкина, их духовного лидера. Об этом спустя много лет вспомнил Наум Кислик:

«Хочешь не хочешь,
а надо бороться
со слухом, что всяких поклепов
мерзей».
Живой и здоровый Гриша
Березкин
Заходит в мой дом
и приводит друзей.
Вальку, Федю, Игоря, Сашу…
И мы раздвигаем четыре стены,
И мы продолжаем расхлебывать
кашу,
И, пряча глаза,
Пересказывать сны.
А Гриша –
С чего б это? –
рот на замок.
Но всё ж
козырного туза напоследок
он кинул на стол
до того, как замолк.
Не то иронично, не то сурово,
И шутку,
И боль в глубине затаив:
«Жизнь – это слово,
И смерть – это слово»,
Но главное то,
что за словом стоит».
И не простясь,
лишь закинув на лысинку
прядку невянущей седины,
Гриша,
всегда ненавидевший мистику,
вновь возвращается
в наши сны.

Фото с фондов Белорусского государственного архива-музея литературы и искусства.

КАМПЕТЭНТНА

Вадзім ІОСУБ: «Рублёвыя ўклады застаюцца для людзей прывабнымі»

Старшы аналітык кампаніі "Альпары" распавёў "Народнай Волі", як беларусы адрэагуюць на зніжэнне стаўкі рэфінансавання.

З 27 чэрвеня стаўка рэфінансавання знізілася да гістарычнага мінімуму – з 10,5 да 10 працэнтаў гадавых, стаўкі па пастаянна даступных і двухбаковых аперацыях падтрымкі ліквіднасці – з 11,75 да 11,5 працэнта гадавых. На такім узроўні – 10 працэнтаў – стаўка рэфінансавання была ў 2006 і 2007–2008 гадах.

– **Як гэта адаб'ецца на рублёвых і валютных укладах насельніцтва?** – запытаўся я ў эксперта.

– Тых, хто захоўвае грошы ў валюце, зніжэнне стаўкі рэфінансавання не зачэпіць, – кажа **Вадзім Іосуб**. – Што датычыцца рублёвых дэпазітаў, то тут варта звярнуць увагу на зніжэнне стаўкі па пастаянна даступных і двухбаковых аперацыях падтрымкі ліквіднасці, якая зменшылася на 0,25 працэнта. Гэта азначае, што на столькі ж будуць зніжаны максімальныя стаўкі па рублёвых укладах. Тэарэтычна можна казаць і пра зніжэнне прывабнасці рублёвых дэпазітаў, але тут варта адзначыць некалькі момантаў. Па-першае, у нас няма шырокай альтэрнатывы дэпазітам. І, па-другое, з улікам таго, што рубель пакуль умацоўваецца, нават гэтая зніжаная стаўка па рублёвых укладах усё роўна будзе цікавейшай за стаўку па валютных укладах, якая меншая за 2 працэнты.

– **Адным словам, інтарэс да рублёвых дэпазітаў у людзей усё роўна захаваецца?**

– Так. Працэнтная дынаміка скарачэння тэрміновых валютных укладаў насельніцтва і адначасова павялічацца тэрміновыя рублёвыя. Магчыма, з часам прыток рублёвых укладаў можа крыху замарудзіцца, але тут многае будзе залежаць ад таго, якімі тэмпамі будуць змяняцца даходы насельніцтва.

– **На ваш погляд, наколькі сёння мэтазгодна было зніжаць стаўку рэфінансавання да 10 працэнтаў?**

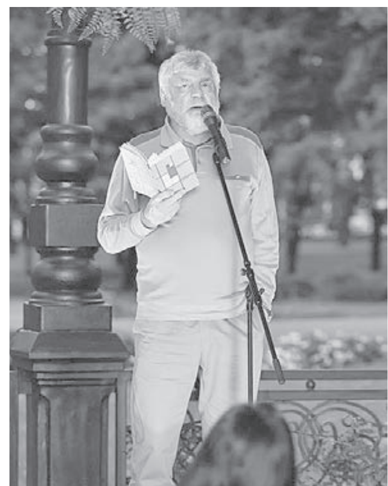
– Я лічу гэтае зніжэнне не вельмі мэтазгодным. З аднаго боку, падаецца, што ў Беларусі на фінансавым рынку ўсё цудоўна – інфляцыя скарацілася да гістарычнага мінімуму, рубель умацоўваецца, растуць рублёвыя ўклады… Але, з іншага боку, трэба разумець, што інфляцыйныя чаканні ўсё роўна застаюцца дастаткова высокімі. Ды і самі спецыялісты Нацбанка адзначалі, што манетарныя метады перастаюць працаваць дзеля таго, каб стымуляваць далейшы рост эканомікі. Для гэтага росту неабходны структурныя рэформы, а зніжэнне стаўкі рэфінансавання прывядзе да больш даступных крэдытаў. Гэта будзе стымуляваць не столькі развіццё эканомікі, колькі ўнутраны попыт. У тым ліку попыт на імпарт і замежную валюту.

Мне падаецца, што ў гэтым зніжэнні стаўкі быў больш зацікаўлены не Нацыянальны банк, а рэальны сектар эканомікі, каб зрабіць крэдыты больш таннымі. Магчыма, Нацбанку ў такой сітуацыі давялося наступіць на горла ўласнай песні.

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

ЗАПРАШЭННЕ

Не спіцца – ідзі ў тэатр

У Мінску адраджаюцца публічныя вечары паэзіі. І дзе б вы думалі – у тэатры! І жадаючых трапіць у Купалаўскі сёлета ўжо значна больш, чым месцаў на тэрасе іх знакамітай кавярні "У Уршулі". Будзем думаць, што ў горадзе паступова ўмацуецца гэта добрая традыцыя – чытаць і слухаць вершы ўночы на Івана Купалу.

Першы вечар паэзіі Купалаўскі правёў мінулым летам. Год праляцеў хутка, і сёння пад зорным небам ізноў збяруцца артысты, паэты, музыканты, каб прачытаць свае ўлюбёныя творы з беларускай класікі ці нават уласны верш. Уваход, як заўсёды, вольны. Але ўжо вядома, што на вечар прыйдуць **Андрэй Хадановіч, Даша Бялькевіч, Тацяна Нядбай, Уладзімір Арлоў, Сабіна Брыль, Ігар Кулікоў, Віктар Жыбуль, Наста Кудасава, Павел Харланчук**. А напрыканцы выступіць з гітарай Кася Камоцкая. Дарэчы, гледачы таксама змогуць выйсці да мікрафона і прачытаць што-небудзь з свайго любімага. І тады, магчыма, знойдзецца папараць кветка… Таму што кветка шчасця расцвітае ў душах менавіта ў такія паэтычныя моманты.

У гонар купальскага свята, якое апасродкавана дало імя нашаму Нацыянальнаму акадэмічнаму тэатру, Купалаўскі робіць падарунак усім гледачам: з 6 па 12 ліпеня квіткі на спектаклі можна будзе набыць са зніжкай 30 працэнтаў. Таксама прыгожа.

Вікторыя ДРОЗД.

ВЕДАЙ НАШЫХ!

Чарговы рэкорд Вячаслава Харанекі

Беларускі асілак устанавіў новы, 157-ы па ліку, сусветны сілавы рэкорд.

Здарылася гэта дажджлівым ліпеньскім днём пад адкрытым небам сталічнага парку імя Горкага, дзе праходзіў міжнародны турнір па гіравым спорце.

– Лежачы, я ўздымаў гіру вагой 32 кілаграмы цягам 15 хвілін, – распавядае асілак. – Працаваў адной рукой. Хацеў пераўзысці сваё ж дасягненне, якое было пастаўлена ў красавіку. Тады я ўзняў гіру 405 разоў. Зараз планаваў давесці гэтую лічбу да 500 пад'ёмаў, але дрэннае надвор'е не дазволіла гэта зрабіць. У першыя тры хвіліны зразумеў: калі не зменшу тэмп, то да канца адведзенага на выкананне практыкавання часу магу не дацярпець. Але рады, што ў рэшце рэшт удалося палепшыць уласнае дасягненне на 10 пад'ёмаў.

Адзначым, што два гады таму Харанека перанёс дзве складаныя аперацыі па замене суставаў на нагах. Дзякуючы прафесіяналізму беларускіх медыкаў асілак застаўся на памосце. Усталяваны рэкорд – восьмы для Харанекі пасля аперацыі.

Антон ВІТАЛЬЕЎ.

З ПОШТЫ ГАЛОЎНАГА РЭДАКТАРА

Аб «Габелене веку»

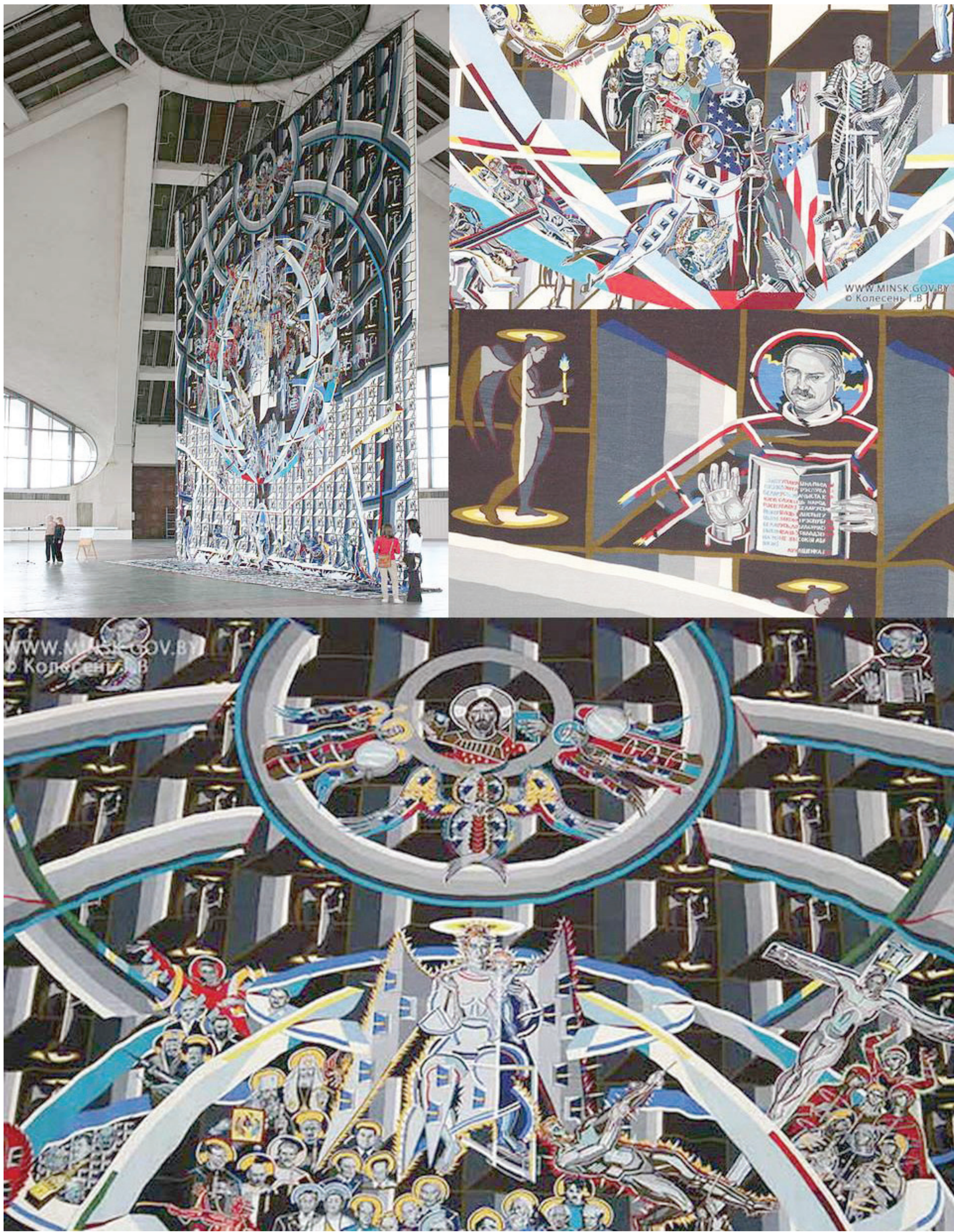
Паважаны Іосіф Паўлавіч!

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь просіць звярнуць Вашу ўвагу на артыкул Міхася Скоблы "Слуцкія паясы – для карысці ці для красы", надрукаваны ў газеце "Народная Воля" на старонцы 2 ад 26 чэрвеня 2018 года, а менавіта: "Як, помніцца, дзіўнавата глядзеўся шматаблічны "габелен веку" Аляксандра Кішчанкі. Кажуць, яго ўжо даела моль…"

Хачу асабліва падкрэсліць, што гэта ўнікальны твор дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва народнага мастака Беларусі, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі Беларусі Аляксандра Міхайлавіча Кішчанкі (1933–1997). Габелен ствараўся на працягу 1991–1995 гг. на Барысаўскім камбінаце прыкладнога мастацтва (у 1998 г. камбінату нададзена імя А.М.Кішчанкі) уручную 13 ткачыхамі. За гэтую тытанічную працу мастак А.М.Кішчанка і ткачыхі ў 1996 г. былі ўдастоены Дзяржаўнай прэміі Беларусі, у 1999 годзе "Габелен веку" быў унесены ў кнігу рэкордаў Гінеса як самы ўнікальны і вялікі твор дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва (вышыня 19 м, шырыня 14 м, агульная плошча 266 $м^2$, дзе размешчаны больш за 80 вядомых асоб XX стагоддзя), у 2001 г. габелену нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці I катэгорыі.

"Габелен веку" знаходзіцца на захаванні ў Нацыянальным мастацкім музеі Рэспублікі Беларусь у вельмі добрым стане. Рэгулярна выстаўляецца, апошні раз – у 2014 годзе (дагэтуль – у 1995, 2000, 2004, 2007). Непрыемна, калі неправераная інфармацыя пападае ў прэсу да масавага чытача.

Уладзімір ПРАКАПЦОЎ,
генеральны дырэктар Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь.

Фрагменты «Габелена веку»

ПОЗИЦИЯ

Как вернуть вкладчикам обесцененные деньги…

«Народная Воля» периодически поднимает эту злободневную тему. Но власть молчит, словно в рот воды набравши. Хотя все прекрасно понимают: нарушена статья 44 Конституции Республики Беларусь, которая гласит, что государство поощряет и охраняет сбережения граждан, создает гарантии возврата вкладов. Если не исполняется эта статья, то, я считаю, свое слово должен сказать президент как гарант Конституции. Он обязан обратиться с инициативой в Палату представителей насчет принятия закона о возврате денежных вкладов тем гражданам, которые давным-давно имели на своих счетах определенные суммы, в результате инфляции практически превратившиеся в пыль.

Я считаю, что денежные средства на эти цели у государства имеются. Есть и источники, откуда можно взять эти средства. Это прежде всего сокращение бюрократического аппарата, на содержание которого тратится огромная часть бюджета.

Если у нас принят закон, который должен защитить вкладчиков и вернуть им их денежные сбережения, а также с учетом того, что Конституционный суд в данном случае отказывается рассматривать нарушение статьи 44 Основного закона и отсылает вкладчиков к ОАО «Сберегательный банк», то нужно более решительно выходить с заявлением к руководству банка о возврате не обесцененных денег, а тех сумм, которые эквивалентны утраченным вкладам в долларовом исчислении. Плюс проценты за прошедшее время. Если вам отказывают визировать заявление, отправьте его письмом с уведомлением о вручении, сделав на почте опись вложения.

Копия переданного банку заявления или уведомления о его получении нужна для обращения в суд, она позволит требовать начисления штрафа в размере ставки рефинансирования, начиная с даты получения заявления.

По сообщениям вкладчиков, некоторые суды, ссылаясь на разные причины, отказываются принимать такие исковые заявления. В таком случае требуйте, чтобы отказ был мотивирован и выдан в письменной форме, что дает возможность его опротестовать. Столкнувшись с грубостью сотрудников банка или суда, их противоправными действиями, жалуйтесь в органы юстиции. Банки, не желающие вырабатывать взаимоприемлемые условия погашения своих долгов, не оставляют никакого выхода своим клиентам, кроме как обращения в суд, что вкладчикам и нужно делать. События последних лет свидетельствуют, что проблема возвращения денег когдатошним вкладчикам находится на мертвой точке. Но у граждан, лишившихся своих сбережений, есть законное право требовать их полной компенсации.

Александр ЗАРЕНОК,
экономист.
г.Калинковичи.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Маем мы расклад такі: у дзяцей крадуць бацькі

У Бабруйску да двух гадоў абмежавання волі асуджаны 34-гадовы беспрацоўны мужчына, які ўзяў скарбонку свайго сына, разбіў яе, а грошы прапіў. Хлапчук збіраў капейкі і рублі на летні адпачынак.

Хлапчуку цяжкую сцежку
Рыхтаваў, напэўна, лёс…
Твар яго скупы на ўсмешку,
Часта мокры ён ад слёз.
Не працуе доўга тата,
Бо лайдак і ветрагон.
І для сына проста свята,
Як цвярозым прыйдзе ён.
Каб пражыць хоць неяк, мама
Б'ецца рыбінай аб лёд.
У малога, скажам прама,
З першых дзён жыццё – не мёд.
Марыў ён убачыць мора,
А на моры – караблі.
Акурат і лета скора…
– Дзе ж узяць, сынок, рублі? –
Мама бедная казала,
Калі сын прасіў аб тым. –
На адзежу грошай мала,
Выглядае стол пустым.
Так што лепш забудзь пра гэта,
Хоць табе не па нутру…
– Я, – сказаў хлапчук, – да лета
Тыя грошы сам збяру!
У яго наўме, на шчасце,
Думак прыкрых не было,
Што патрэбна дзесьці ўкрасці,
Прычыніўшы іншым зло.
Ён усё ж не злыдзень нейкі…
Грошы чэснымі былі.
У скарбонку клаў капейкі,
А парою і рублі.
Эканоміў, калі мама
Штось давала на абед.
Шчодрым спонсарам таксама
Для малога стаў сусед.
Хворы той сусед на ногі,
Да таго ж жыве адзін.
Цяжкавата без падмогі.
У аптэку, магазін
Бегаў юны памагаты –
Ён яшчэ й спагадны ўсё ж.
Ну а ў якасці "зарплаты"
Меў заўсёды нейкі грош.
Мог яшчэ памыць падлогу,
Нат узяць у рукі дрэль…
За такую дапамогу
І "зарплата" – не рубель.
Вось і поўная скарбонка!
Дый да лета – пара дзён.
Будзе радасць для дзіцёнка,
Як убачыць мора ён.
Ды не збыцца гэтым марам,
Радасць марнаю была…
Тата зноў з азызлым тварам –
Ён уранку з "пахмяла".
Самы раз глынуць "чарніла",
А ў кішэні ні шыша.
І нахабнасці хапіла,
Бо прапітая душа, –
Да дзіцячае скарбонкі
Пацягнулася рука…
А пасля – праклён ад жонкі,
Крык жахлівы хлапчука.
Злыдзень сыну кінуў словы,
Не адводзячы вачэй:
– Ты ў мяне хлапец талковы:
Праз кароткі час яшчэ
Назбіраеш, мой харошы,
Па капейцы, па рублю…
Я ж, бадай, такія грошы
І за год не зараблю…

* * *

Лёс шчаслівы нам не свеціць,
Калі ў нас расклад такі:
Не ў бацькоў цягаюць дзеці,
А ў дзяцей крадуць бацькі.

Да мора!

Жанчына села на дыету
І стала прэс качаць учора?
Праз дзень-другі, няма сакрэту,
Паедзе ўсё-такі да мора.

На пляжы

Садом, як кажуць, і Гамора –
Нібыта ўвесь сабраўся свет.
Калі ж было халодным мора,
Чарга ўзнікала ў туалет.

Дачніца

Уранку еду я "на дачу" –
Там адпачынак, там прырода!
Вяртаюся і ледзь не плачу
З-за "ненавіснага гарода"…

Файны гатэль

– Жыў у гатэлі.
Файны ён такі! –
Расказваў пра экскурсію Іван. –
Там пухкія такія ручнікі,
Што ледзьве зачыніўся чамадан…

Быццам на вайне

Гэта, безумоўна, кожны скажа,
І вядома вельмі добра мне:
На курортах Турцыі, на пляжах –
Мы і немцы…
Як і на вайне.

РЭЗАНАНС

Хто зрыне бальшавіцкія сімвалы?

Нядаўна ў "Народнай Волі" я прачытаў артыкул Міхася Скоблы "Майстар унітазнай прозы", які пачынаецца з канстатацыі факта, што на будынку Магілёўскага аблвыканкама да гэтай пары вісіць герб БССР. Гэткая сабе "памятка дзён, што ў нябыт уцяклі". Што ж, ухвальна, калі аглядальнік паважанай газеты такі відушчы (бо не кожны згледзіць на такой вышыні, які там герб).

Але навошта было ехаць так далёка? Варта прайсціся па Мінску, і ты не раз ўбачыш той жа бальшавіцкі герб з пяцікутнай зоркай, сярпом, молатам.

Амаль трыццаць гадоў прайшло, як бальшавіцкая эпоха ў нябыт адышла, а савецкі герб нахабна глядзіць на нас то там, то тут зверху і нібы пасміхаецца.

Відаць, хто-ніхто ў Беларусі па-ранейшаму марыць, каб усё вярнулася назад – і "сацыялізм з чалавечым тварам", і каўбаса па рубель дваццаць, і гарэлка па тры семдзесят. Мабыць, яны з гэтай марай і спаць кладуцца, і ўстаюць.

Гістарычны бел-чырвона-белы сцяг нахабна парвалі на шматкі... Рукі павырываць бы тым, хто здзекуецца з нашай гісторыі, з нашай дзяржаўнасці, з нашай беларускай душы! Нашы гістарычныя сімвалы зрынуты долу, а недарэчныя бальшавіцкія – вісяць і хоць бы што. І ў Мінску, і ў Магілёве, ды і шмат дзе па ўсёй краіне.

О часіны, о норавы!..

Уладзімір СЁМУХА.
Гродна.

ХОЧУ ЗНАТЬ...

Может быть, и мой отец там покоится…

Здравствуйте, редакция «Народной Воли»!

Пишет вам пенсионерка из Могилева. Я выписываю газету еще с тех пор, когда ее мне присылали в конвертах. Это моя любимая газета. В номере за 15 июня была напечатана статья «В полях за Вислой сонной лежат в земле сырой…». Я читала ее и плакала.

Когда началась война, мой отец, Гелярий Иванович Стебло, в первые же дни ушел на фронт. Нас у мамы осталось восемь детей: старшему было 15 лет, а самому младшему – 6 месяцев. Три года мы жили в лесах в землянках. В деревне находились мало. Однажды, помню, сидели на печке босые одни дома, мамы не было, всех женщин погнали готовить еду немцам. Их в деревне было очень много. Пришли фрицы в хату и нас всех выгнали на улицу, хотя был сильный мороз. Правда, тут же проходили другие немцы и сказали нам возвращаться в дом.

Когда немцев не было в деревне, к нам ночью приходили партизаны. Мама вязала им варежки и шила белые халаты. Командиром у них был Асман Касаев. Через некоторое время его убили, он похоронен в соседней деревне Хрипелево. После войны его прах перевезли в Могилев и похоронили в братской могиле.

Погиб и наш старший брат, который ушел в партизаны, как только началась война. Помню, как это все произошло. В ту ночь в нашем доме спали на полу (на соломе) немцы, а мы с мамой – на печке и на полатях, что рядом с печкой. Среди ночи услышали автоматную стрельбу, фрицы выскочили из хаты, но вскоре вернулись и сказали: партизана убили. Спрашивали, чей он. Мама утром послала мою старшую сестру посмотреть, кого же убили немцы. Та вскоре прибежала и сказала: «Наш Броник лежит за гумном». Похоронили его, когда немцы ушли из деревни.

Папа погиб на фронте в июле сорок четвертого. После войны маму, оставшуюся с детьми без мужа, наградили орденом. У нее был бесплатный проезд по всему Советскому Союзу. Когда хата стала непригодна для жилья, дали квартиру в Могилеве.

Почему я это все описала? Потому, что в статье «В полях за Вислой сонной лежат в земле сырой…» рассказывается о том, как поляки досматривают могилы тех, кто погиб на их земле, сражаясь с фашистами. Может быть, и мой папа там покоится. Потому что он пропал без вести в июле 1944 года.

Я была бы благодарна, если бы спустя много-много лет стало что-либо известно о судьбе моего дорогого отца.

С уважением к редакции –

Забэла Геляровна ТИМКОВА,
жительница Могилева.

ПЕНСІЁННАЯ ПРАБЛЕМА

Хоць круць-верць, хоць верць-круць…

Чытаю ў "Народнай Волі", на інтэрнэт-сайтах, што ўлады дапускаюць магчымасць новага павышэння пенсіённага ўзросту ў Беларусі. Аказваецца, у Фондзе сацыяльнай абароны насельніцтва, за кошт сродкаў якога насельніцтва атрымлівае пенсіі і дапамогі, ужо цягам пяці гадоў (пачынаючы з 2013-га) назіраецца дэфіцыт. Вось улады і думаюць, што трэба павысіць узрост выхаду на пенсію.

А як такое рашэнне ўспрымае народ? Ці здагадваюцца ўлады? Шмат цікавага можна даведацца ў транспарце. Так-так, у звычайным гарадскім. Калі гадоў дзесяць таму людзі (то бок народ) маўчалі пра палітыку ў грамадскіх месцах, потым ціха-ціха шапталіся, то зараз можна пачуць дыялогі ўголас і нават вельмі выразныя. Паколькі шаноўныя слугі народа не катаюцца ў аўтобусах-тралейбусах-метро, я правяду для іх такую завочную экскурсію.

І паедзем мы ў тралейбусе. Чаму? Проста ў мяне пакуль што праязны на два віды транспарту – тралейбус і метро. Дарагавата стала ездзіць, вось і шукаю выйсце, каб танней. Але я адцягнула вашу ўвагу ад пачатай тэмы – павелічэнне пенсіённага ўзросту.

…Тралейбус крануўся, і адразу ў салоне прагучала аб'ява, каб не ехалі "зайцамі", папярэдзілі, што на лініі кантралёры. І тут пачалося:

– Ды плацім, плацім, а калі надалей такое падаражанне працягнецца, трэба будзе раней прачынацца і на працу пешшу ісці, і ніякіх кантралёраў не баяцца.

– І не кажы, браце, чалавек для іх – блыха, на якую праз лупу глядзяць і думаюць, што з яе яшчэ выцягнуць, а потым пад ногаць і… капец.

– Усё палохаюць, усё не ведаюць, як з нас апошнюю шкуру злупіць. Узяць хаця б гэтае павелічэнне пенсіённага ўзросту. У фондзе, бач, грошай ужо не хапае. А куды яны дзеліся, гэтыя грошы?

– Колькі памерла людзей, якія не дажылі да пенсіі, або якія год-два пражылі пасля пенсіі, яны ж плацілі ў фонд. Дзе іх грошыкі? З сабой ніхто на той свет не забірае…

– Навошта праводзіць нейкія даследаванні? Павялічце пенсіённы ўзрост адразу да 80 гадоў – тады прафіцыт у фондзе будзе.

– Калі раней людзей праводзілі з працы на заслужаны адпачынак, то цяпер многіх адразу – на могілкі.

– За ШТО галасавалі, ТОЕ і атрымалі!!!

Апошнюю рэпліку кінуў мужчына гадоў пад сорак. Ён сышоў на чарговым прыпынку, і ўсе змоўклі. Цішыня проста звінела ў вушах, а ў скроні мае стукалася думка: "І праўда, не трэба плакацца, самі ў многім вінаватыя…"

І ўсё ж і нашы бацькі, і мы, больш маладое пакаленне, заслужылі лепшай долі. Ідучы па гулкай мінскай вуліцы, я падумала: мой тата, некалькі стрыечных братоў пайшлі з гэтага жыцця задоўга да пенсіі, але ж яны сумленна і аддана працавалі, пенсію сабе зараблялі. Мама нас пяцярых на гэты свет пусціла для шчасця і радасці жыцця. Пенсія ў яе была, як яна часта паўтарала, з гулькін нос. Я таксама ўжо на пенсіі, але, хоць і маю букет хвароб, вымушана працаваць, бо не пражыву за той мізэр, які мне прызначыла дзяржава. І гэта пры тым, што ў мяне 30-гадовы стаж, маю вышэйшую педагагічную катэгорыю і – не буду сціплай – заслугі (пра мяне выйшаў дакументальны фільм на Беларускім тэлебачанні "Сэрца аддаць дзецям", была я ў Барысаўскім раёне пераможцай конкурсу "Настаўнік года", абіралася дэлегатам настаўніцкага з'езда). Мне б не працаваць, а ўнукамі займацца, па свеце катацца, вершы складаць, казкі для дзяцей пісаць…

Думкі мітусяцца, наслойваючыся адна на адну, блытаючы мае ўяўленні пра людзей і людскасць. Насамрэч, хай бы тыя, хто прапануе павялічыць пенсіённы ўзрост, урэзаць аплату бальнічных лістоў, а ў самым галоўным дакуменце, Канстытуцыі, замест слова "бясплатная" ўвесці "даступная" медыцына, прыслухаліся б да народнай думкі наконт гэтага. Я лічу, што павышэнне пенсіённага ўзросту з'яўляецца неабгрунтаваным рашэннем. І будзе яно зусім не на карысць нашай эканоміцы.

Узгадваю публікацыю аднаго аўтара, які прыводзіць некалькі статыстычна абгрунтаваных лічбаў: *"У 1955 годзе ў БССР нарадзілася 194.345 чалавек. У канцы 2014 года ў Беларусі ў 59-гадовым узросце знаходзіліся 129.916 чалавек. Калі не ўлічваць міграцыю, то атрымліваецца, што 33,2% насельніцтва не дажыло да 60-годдзя.*

У 1950 годзе ў БССР нарадзілася 197.164 чалавек, у канцы 2014 года ў Беларусі ў 64-гадовым узросце было толькі 109.510 чалавек. Гэта значыць, што на пачатак 2015 года не дажыло да 65-годдзя 44,5% насельніцтва.

Такім чынам, павелічэнне пенсіённага ўзросту на 5 гадоў азначае, што 11,3% насельніцтва пазбавяцца магчымасці дажыць да пенсіённага ўзросту".

У сувязі з гэтым нельга не звярнуць увагу на **кадравую** праблему. *"Па дэмаграфічных прычынах працаздольнае насельніцтва Беларусі за год скарачаецца прыкладна на 75 тысяч чалавек. Гэта нават больш, чым фактычнае скарачэнне занятага насельніцтва.*

У выніку павелічэнне пенсіённага ўзросту створыць каласальную нагрузку на беларускі рынак працы. Знайсці працу ва ўмовах эканамічнага крызісу стане неверагодна складана. Горш за ўсё давядзецца моладзі, паколькі знайсці сабе месца працы без неабходнага вопыту значна складаней. У выніку мы будзем мець масавы адток моладзі за мяжу ў пошуках працы. Многія з гэтых маладых людзей будуць страчаны для беларускай пенсіённай сістэмы назаўсёды, паколькі нават пры ўмове вяртання ў краіну напрацоўваць мінімальны 20-гадовы працоўны стаж у іх ужо не будзе ні часу, ні жадання".

Ёсць яшчэ адзін аргумент, бадай, самы важкі – **эканамічны**. Сродкі, прызначаныя для выплаты пенсій, – не падарунак ад дзяржавы. Яны пералічваюцца намі ж і нашымі працадаўцамі ў Фонд сацыяльнай абароны насельніцтва (ФСАН) з кожнай нашай зарплаты.

А дзе ж пенсіённыя ўнёскі беларусаў за апошнія 25 гадоў? Калі іх стала не хапаць нават на цяперашні памер пенсій, гэта азначае, што сродкі былі выкарыстаны надзвычай неэфектыўна. Калі ж гэта не так, то павелічэнне пенсіённага ўзросту павінна суправаджацца альбо істотным ростам памеру пенсій у доларавым выражэнні, альбо сувымерным скарачэннем велічыні пенсіённых унёскаў.

Выбачайце, калі ласка, панове слугі народныя, але – хоць круць-верць, хоць верць-круць – але ж вы не маеце рацыі ставіць пытанне аб павелічэнні пенсіённага ўзросту.

Вера БУЛАНДА.
Мінск.

ПАМЯЦЬ

Урокі Трасцянца

На мінулым тыдні ў Трасцянцы на месцы, дзе падчас Вялікай Айчыннай вайны масава знішчалася мірнае насельніцтва, урачыста адкрылася другая чарга мемарыяльнага комплексу. У мерапрыемстве бралі ўдзел прэзідэнты Беларусі, Германіі і Аўстрыі.

А пазней на Міжнароднай канферэнцыі "Помніць дзеля агульнай еўрапейскай будучыні", якая прайшла ў сценах Мінскага міжнароднага адукацыйнага цэнтра, эксперты, гісторыкі, высокія замежныя госці, у тым ліку і прэзідэнт Германіі Франк-Вальтэр Штанмаер, гаварылі пра тое, чаму сучасным і будучым пакаленням важна памятаць пра трагедыю Трасцянца. На канферэнцыі прысутнічаў і карэспандэнт "Народнай Волі".

З плошчы Жыцця – на плошчу Смерці

Аўтарам праекта мемарыяла быў вядомы беларускі скульптар **Леанід Левін**. Ён прапанаваў стварыць частку мемарыяльнага комплексу ва ўрочышчы Благаўшчына, побач з вёскай Малы Трасцянец. Менавіта сюды фашысты звозілі яўрэяў і беларусаў – дарослых і дзяцей. Прыбыццё палонных афармлялася, іх рэчы апісваліся, што давала людзям надзею на тое, што сюды іх прыгналі на прымусовую працу. Аднак амаль для ўсіх Благаўшчына стала месцам смерці. Тут было расстраляна каля 150 тысяч чалавек. Сярод іх яўрэі з Польшчы, Чэхаславакіі, Германіі, Аўстрыі. Спачываюць тут і рэшткі забітых беларусаў. Дагэтуль не ўстаноўлены імёны многіх з іх. Але, напрыклад, дакладна вядома, што тут быў забіты вядомы беларускі святар Вінцэнт Гадлеўскі.

Паводле задумы Леаніда Левіна, мемарыял трэба было падзяліць на дзве ўмоўныя часткі: шлях, па якім ішлі людзі, не здагадваючыся, што іх чакае далей, – "Апошні шлях", і само месца расстрэлаў.

Пачынаецца мемарыял з плошчы Жыцця – яна выканана ў белым колеры як сімвал надзеі на працяг. Планавалася, што да дня адкрыцця тут будуць устаноўлены скульптуры ў выглядзе чамаданаў, з якімі сюды прыязджалі людзі, але пакуль іх тут няма. Не хапіла сродкаў. Далей тут жа, на плошчы Жыцця, стаяць чатыры бетонныя вагоны даўжынёй 20, вышынёй 4 і шырынёй 3,4 метра. Гэта своеасаблівыя залы памяці.

З плошчы Жыцця наведвальнікі мемарыла трапляюць на плошчу Парадокса. Яна выбрукавана чырвоным каменем. Парадокс вайны, паводле меркавання аўтарскай групы, якая працавала над стварэннем мемарыяла, заключаецца ў тым, што чалавек страляў у чалавека. З часам тут павінны з'явіцца скульптуры ў выглядзе перакуленых дома, дрэва і меноры (аднаго з самых старадаўніх сімвалаў іўдаізму). Пакуль пад скульптуры толькі заліты падмурак. Заканчваецца мемарыял плошчай

Смерці з шыльдамі, на якіх пазначаны імёны тых, хто быў тут расстраляны…

Як распавёў дырэктар Мінскага міжнароднага адукацыйнага цэнтра **Віктар Балакіраў**, на рэалізацыю праекта быў патрачаны 1 мільён еўра. Гэтыя сродкі былі сабраны выключна нямецкім бокам. Грошы ў Беларусь паступілі ў тым ліку ад гарадскіх арганізацый Берліна, Кёльна, Дзюсельдорфа, Гамбурга, Брэмена і Франкфурта-на-Майне. Таксама ў фінансаванні ўдзельнічаў Народны саюз Германіі па доглядзе за вайсковымі пахаваннямі і іншыя грамадскія арганізацыі.

Дарэчы, плануецца, што ў мемарыяла "Трасцянец" будзе адзіны інфармацыйны цэнтр. Яго плануюць адкрыць у адным з будынкаў, які зараз належыць "Белтэлекаму". Менавіта праз гэты цэнтр можна будзе патрапіць на цэнтралізаваную экскурсію па Трасцянцы.

Скіраваць погляд у мінулае

Удзел у працы міжнароднай канферэнцыі ўзяў і прэзідэнт Германіі **Франк-Вальтэр Штанмаер**. Выступіць перад прысутнымі ён прыехаў пасля сустрэчы з **Аляксандрам Лукашэнкам**.

– У кантэксце размовы пра культуру памяці важна ацаніць, дзе сёння знаходзіцца грамадства, – заявіў у сваім выступленні Штанмаер. – Культура памяці можа існаваць тады, калі паміж народамі існуе адкрытасць і гатоўнасць ацаніць гісторыю і сваю ўцягнутасць у яе. Калі гісторыя становіцца дзяржаўнай палітыкай, то няма гатоўнасці абменьвацца вопытам пра гісторыю і займацца ёю.

Я бачу зараз рэтраграднае стаўленне да гісторыі ў некаторых краінах. Пэўныя дзяржавы з моцным адчуваннем нацыянальнай ідэнтычнасці адхіляюцца ад агульнага бачання гісторыі і канцэнтруюцца на нацыянальнай памяці. Стабільнасць і мір на гэтым кантыненце будуць доўгатэрміновымі толькі тады, калі ў нас будзе мужнасць быць адкрытымі, калі мы будзем глядзець у мінулае. Таксама нам патрэбна мужнасць, каб глядзець у будучыню.

«Гэта страшна. Вельмі страшна!»

Для таго каб адказаць на пытанне, навошта гісторыя дае ўрокі чалавецтву, здаецца, патрэбна толькі адно – чуць. Чуць людзей, якія перажылі тыя страшныя часы. Зараз іх засталося зусім мала, але яны ёсць сярод нас.

– *Мне да гэтага часу не верыцца, што такое магло адбыцца. Уявіце: думаючы пра сваіх бацькоў, я сёння гадаю, быў гэта расстрэл або газ. Гэта страшна. Вельмі страшна!* – гэта словы з выступлення на канферэнцыі **Курта Маркса**. Яго бацькі, нямецкія яўрэі, былі забіты ў Трасцянцы. А яго самога ад немінучай смерці выратаваў дырэктар школы, адправіўшы разам з аднакласнікамі ў Англію.

А вось фрагмент сведчанняў мінчаніна **Навума Хейфеца**, які падчас вайны прайшоў шмат нацысцкіх канцлагераў:

– *28 чэрвеня Мінск быў акупаваны немцамі. Большая частка насельніцтва не паспела пакінуць горад, таму што гарадскія ўлады заклікалі жыхароў захоўваць спакой і парадак, не інфармуючы аб тым, што немцы імкліва наступаюць, а самі таемна выехалі ў Магілёў. Даведаўшыся пра гэта, людзі спрабавалі пакінуць горад, але было ўжо позна: Мінск атачылі нямецкія войскі, і жыхарам, у тым ліку і нам, прыйшлося вярнуцца.*

У 1941 годзе па загадзе нямецкага каменданта палявой камендатуры ад 19 ліпеня нам давялося пакінуць наш дом і пасяліцца ў яўрэйскім гета. Калі загад не выконваўся – расстрэл. Гета займала тэрыторыю кіламетр на кіламетр і складалася з 40 вуліц і завулкаў. Жылі ў цеснаце – па шэсць-сем сем'яў на чатыры пакоі. Па загадзе нямецкіх улад мы, яўрэі, насілі жоўтую лату на грудзях і на спіне.

Электрычнасці і крам не было, за вадой бегалі да калонак. Сёстры і я былі рознарабочымі і часам атрымлівалі баланду або кавалачак хлеба, які прыносілі дадому і дзялілі паміж усімі членамі сям'і. Аладкі рабілі з бульбяных абіркаў, суп варылі з крапівы і лебяды. Побач працаваў хлебазавод, на ўвесь раён пахла хлебам, а мы кожны дзень паволі паміралі з голаду.

У гэтым гета я страціў усю сваю сям'ю. Першай загінула старэйшая сястра – падчас вялікага пагрому 2 сакавіка 1942 года. Улетку гэтага ж года нас адправілі працаваць на чатыры дні, і, калі прывезлі дадому, то ў кватэры на ложку на коўдры мы ўбачылі засохлую лужыну крыві. Маці забілі, пакуль нас не было, ва ўласным ложку. Малодшую сястру і пляменніка таксама забілі – дзе іх магілы, я так і не даведаўся…

Здаецца, нам і сапраўды варта памятаць пра тое, што распавялі гэтыя людзі. Дзеля агульнай мірнай і спакойнай еўрапейскай будучыні…

Віталь ГАРБУЗАЎ.

ПУЛЬС

Бывшего президента Армении вызвали на допрос

Специальная следственная служба Армении опрашивала Роберта Кочаряна как свидетеля по делу об убийствах на митингах в начале 2008 года. Тогда в ходе столкновений протестующих и силовиков погибли десять человек, в том числе два сотрудника полиции. Кочарян руководил Арменией в период с 1998-го по апрель 2008 года.

В рамках того же расследования объявлен в розыск бывший министр обороны страны Микаел Арутюнян, которого подозревают в попытке свержения государственного строя страны и неправомерном использовании армии для разгона митингов.

Расследование дела о митингах 2008 года армянские эксперты называют делом чести для нового премьера Никола Пашиняна.

«Нефтяной» ультиматум США

Иран угрожает полностью заблокировать экспорт энергоресурсов из Персидского залива, если США будут препятствовать другим странам покупать иранскую нефть

Как известно, ранее США в одностороннем порядке вышли из Иранской ядерной сделки, после чего Госдеп потребовал от других государств прекратить покупать иранскую нефть. Против тех, кто продолжит импортировать иранскую нефть, США планируют ввести санкции уже в ноябре 2018 года.

Забастовка в Европарламенте

Синхронисты Европарламента, которые осуществляют переводы на 24 официальных языках ЕС, объявили забастовку. Они выступают против увеличения продолжительности рабочего дня с 7 до 8 часов, а также сокращения обеденного перерыва до 45 минут.

НА ДАЛОНЯХ ВЕЧНАСЦІ

Анатоль БУТЭВІЧ

Смаргонская мядзведжая акадэмія

Якіх толькі навучальных устаноў не сустрэнеш на свеце! Але сярод іх была адна – ці не адзіная і самая знакамітая на ўсю Еўропу. Месцілася яна ў беларускім горадзе Смаргонь і называлася мядзведжай акадэміяй. "Акадэмікамі" ў ёй былі, вядома ж, касалапыя мішкі з навакольных лясоў.

Заснавалі мядзведжую акадэмію ў XVII стагоддзі князі Радзівілы. Адбор вучняў быў строгі. Іх адлучалі ад бацькоў яшчэ малымі. Часта рабілі гэта ўвішныя цыганы, якія пасля станавіліся гаспадарамі вучаных мядзведзяў. Вучылі артыстаў шэсць гадоў – не менш, чым у іншых вучэльнях. Так што і раней, каб стаць акадэмікам, даводзілася добра папацець. А мішкам – дык у прамым сэнсе гэтага слова.

Пасля таго як іх на самым пачатку вясны адшуквалі ў вялізных сасновых лясах, што густа атулялі Смаргонь, не марудзячы прыступалі да справы. Дзеля гэтага будавалі спецыяльныя "класы". Часта гэта была прасторная хата, падлогай якой служыла чарэнь вялікай печы. Мядзведзяў навязвалі да слупа ў цэнтры, а ў печы распальвалі агонь. Заднія лапы "вучняў" абувалі ў лапці, абгарнуўшы папярэдне анучамі. Печ награвалі да той пары, пакуль малады звер не станавіўся на абароненыя ад жару заднія лапы. А калі не ўратоўвалі і лапці, ён пачынаў падтанцоўваць – пераступаць з адной лапы на другую. "Настаўнік" у гэты час біў у бубен альбо граў на дудцы. Рытм музыкі супадаў з рытмам таптання мядзведзя. Заняткі праводзіліся штодзённа. Так доўжылася ад аднаго да двух месяцаў – у залежнасці ад здольнасці "вучня" і настойлівасці дрэсіроўшчыка.

Пасля гэтага мядзведзяў выводзілі з хаты на волю. Тут іх ізноў цешылі бубнам альбо дудкай. Але, навучаныя клеткай-хатай, звяры не чакалі, пакуль гарачая чарэнь падсмаліць пяты, і пачыналі адразу танцаваць. За такую стараннасць іх частавалі пернікам. Ды яшчэ пыталіся: "А скажы, Міхале, ты любіш пернікі?" Калі той ківаў галавой – быццам у знак згоды, атрымліваў яшчэ адзін.

Дзеля важнай справы навучання скарыстоўвалі і "французскія пагоркі", якіх было шмат у ваколіцах Смаргоні. Казалі, што яны засталіся ад імператара Напалеона. Тут зрабіў ён апошні прыпынак, перш чым кінуў рэшткі сваіх маршалаў і гвардзейцаў і ў звычайных санях уцёк з негасціннай беларускай зямлі.

А "французскія пагоркі", што засталіся ля Смаргоні, прыдаліся для акадэмічных "класаў". На іхніх вяршынях капалі трохметровыя ямы. У іх апускалі жалезныя клеткі з мядзяным дном. Збоку пракопвалі ход і знізу раскладвалі вогнішча. У клетку ўпускалі двух-трох медзведзянят. Далейшае навучанне вялося ўжо вядомым спосабам.

Вытрымаўшы "выпускныя экзамены", "акадэмікі"-скамарохі разам са сваімі павадырамі разыходзіліся па гарадах, вёсках і мястэчках беларускай зямлі. Траплялі ў Расію, Польшчу, Францыю, Германію. Даходзілі нават да Венгрыі, дзе хапала і сваіх вучаных мядзведзяў. Аднак выпускнікі Смаргонскай акадэміі былі больш спрытныя і пацешныя. Чаго толькі яны не вытваралі! Умелі танцаваць, паказваць, як п'яны мужык з кірмашу дамоў вяртаецца, як чарку куляе, як бабы ідуць на паншчыну і з паншчыны. Умелі насіць ваду на каромысле, калоць дровы, частаваць гасцей, гнуць дугі. Заўзята барукаліся, абдымаліся і цалаваліся. Так французы, немцы, палякі і іншыя насельнікі Еўропы знаёміліся са звычаямі, характарам і заганамі беларусаў.

А калі заканчваўся пацешны сезон, недзе ў лістападзе артысты разам са сваімі павадырамі вярталіся дамоў. Гэта было абавязковай умовай захавання працаздольнасці чацвераногіх скамарохаў. Хоць прафсаюзаў тады і не было, а правы працоўных стараліся аберагаць. Дома іх чакалі загадзя падрыхтаваныя зімовыя кватэры, дзе, як і ў кожнай роднай хаце, было і ўлежна, і ўежна. Спячка доўжылася да пачатку вясны. З першымі цёплымі днямі ўсё пачыналася нанава. Кароткае паўтарэнне пройдзенага – і разам з навічкамі бывалыя артысты выпраўляліся ў блізкія і далёкія паходы па гасцінцах, дарогах, сцежках. Смаргонскія "вучні" ішлі весяліць людзей, пацяшаць іх і разносіць па свеце славу пра знакамітую Смаргонскую акадэмію. І пра Радзівілаў, ейных гаспадароў і апекуноў, таксама. Апекуны ж мелі з гэтага не толькі маральнае задавальненне.

Ды і самі Радзівілы якіх толькі пацех і забаў не выдумлялі! Кажуць, самыя смелыя з іх, аматары паштукарыць, ездзілі на запрэжаных у карэту мядзведзях ажно ў Варшаву. Іншыя звыкла прагульваліся на таптыгіных па сваіх вотчынах, адведвалі суседзяў. Некаторыя нават летам запрагалі мядзведзяў у сані, пасыпалі соллю дарогі і каталіся да знямогі. А соль тая пасля станавілася каштоўным здабыткам простых людзей.

Аднак часам гэткага здзеку не вытрымлівалі нават паслухмяныя мядзведзі. Аднойчы князь Радзівіл вырашыў наладзіць дочкам агляд спрыту і кемлівасці "вучняў" акадэміі. Прыехалі яны ў Смаргонь, мядзведзі перад імі стараюцца, як збяднелыя мужыкі перад панам. Але адзін, дужы і вялікі, быў чамусьці сярдзіты. Князь хацеў даведацца, у чым справа, а гэты Чорт (так звалі мядзведзя) усім сваім цяжарам накінуўся на князя. Відаць, пакваліўся на залатыя гузікі. Каб не вартаўнік Саўка са сваімі пудовымі кулакамі, не жыў бы князь. Аднак не дачакаўся Саўка падзякі за паратунак, а Чорта таго застрэлілі, каб іншым гузікі не абрываў.

Смаргонская вучэльня запачаткавала і яшчэ адну цікавую справу – выраб першых беларускіх абаранкаў, якія вельмі хутка набылі пашырэнне і ў Еўропе. Мядзведжым павадырам у дарозе патрэбны быў харч. Вось і прыдумалі яны замест хлеба смачныя і хрумсткія абаранкі.

Мядзведжая акадэмія ў Смаргоні існавала ледзь не да паловы XIX стагоддзя. Шмат таленавітых артыстаў выйшла з яе класаў. Яшчэ мо і сённяшнія цыркавыя мядзведзі з'яўляюцца праўнукамі тых славутых "акадэмікаў".

Што ўсё тое не прыдумка, засведчыла выдадзеная ў 1896 годзе расійская Вялікая энцыклапедыя: "Смаргонь – заштатны горад Віленскай губерні. Некалі атрымаў даволі гучную вядомасць існым тут промыслам навучання мядзведзяў. Яшчэ сто гадоў таму мядзведзі, якіх у насмешку празвалі вучнямі Смаргонскай акадэміі, хадзілі з павадырамі не толькі па Расіі, а і па ўсёй Еўропе".

КИНОФОРУМ

«Хрусталь»… Только не разбейся!

Завтра закончится крупнейший в Европе Международный кинофестиваль в Карловых Варах, где впервые за многие годы был представлен на конкурс белорусский фильм. Это лента «Хрусталь» режиссера Дарьи Жук, совместное производство кинокомпаний Беларуси, США, Германии, России. Именно этой кинолентой открывалась вторая по важности конкурсная секция «К Востоку от Запада», что дает возможность надеяться на один из престижных призов фестиваля. Но независимо от решения карлововарского жюри фильм уже отмечен высокой наградой: белорусский оскаровский комитет выдвинул «Хрусталь» на соискание премии «Оскар» в категории «Лучший иностранный фильм».

Об этом стало известно на фестивале после первого показа фильма, и новость, конечно, произвела там настоящий фурор среди публики, кинокритиков и журналистов – пишу это как очевидец происходившего. Мировая пресса стала в очередь за интервью к белорусскому режиссеру: "Би-Би-Си", "Гардиан", главная лос-анджелесская газета о кино "Варьете", Радио Свобода. Что ж, белорусский оскаровский комитет выбрал правильный момент для заявки национального кино

– на знаменитом международном фестивале класса "А" в день (вернее даже в ночь) после мировой премьеры фильма.

Но кто входит в наш оскаровский комитет? Вернее будет спросить: кто имеет право стать его членом? Уважаемые профессионалы с серьезной репутацией в киноиндустрии. Озвучивать свои фамилии они не обязаны, есть у них такая привилегия (чтобы избежать кумовства и приятельства, особенно в нашей маленькой стране), и Министерству культуры о своих решениях эти люди тоже, слава Богу, не подчинены, не отчитываются. Сначала они посылают заявку со своими фамилиями в Лос-Анджелес, откуда приходит (или не приходит!) подтверждение их высоких полномочий. И если ответ «да» – начинают исполнять свои обязанности. Наша страна, кажется, пару раз за новое время создавала эту структуру, но она вскоре самораспускалась, так как в стране не было фильмов, которые могли бы претендовать на «Оскар». И не только по художественным параметрам. Важны страна-производитель, гражданство режиссера.

И вот «Хрусталь» – само название картины, словно аллегория нашей давней мечты делать такое белорусское кино, чтобы вырваться с ним на мировые просторы. На Международном кинофестивале в Карловых Варах картину Дарьи Жук принимали очень хорошо. После первого показа зрители благодарили создателей долгими аплодисментами. На втором и третьем показах публика уже стояла в проходах или сидела на ковриках перед первым рядом: хорошие слухи тоже, знаете ли, быстро разносятся. Тем более что атмосфера здесь потрясающая. Молодежь на дни фестиваля стекается в Карловы Вары со всей Европы, с жадностью ходит на киносеансы, а живет в основном в палатках в лесу под городом, для них даже пускают специальные бесплатные автобусы на фестиваль.

Всего в эти дни фестиваль показал около двухсот картин. В главном конкурсе за приз «Хрустальный глобус» соревновались 12 фильмов: из Канады, Словении, Румынии, Польши, Израиля, Чехии, Турции... Российское кино в конкурсе было представлено фильмом Ивана Твердовского «Подбросы». Вторая по значению конкурсная программа «К Востоку от Запада» включала фильмы из стран бывшего СССР, Греции и Ближнего Востока. Здесь тоже демонстрировалось 12 картин, из них 8 были показаны в ранге мировых премьер. В том числе «Хрусталь» белорусского режиссера Дарьи Жук. Как его оценит международное жюри, мы узнаем завтра только ближе к ночи. А саму картину сможем увидеть в кинотеатрах Минска в сентябре (премьера – 30 августа). Тогда и поговорим о ней более детально, с чувством и без пристрастия.

Елена МОЛОЧКО.
Минск – Карловы Вары.

У СОСЕДЕЙ

Литве нужны строители

По данным Литовской биржи труда, в мае во всей Литве было зарегистрировано на треть больше вакансий, чем людей, вставших на биржу. Больше всего требовалось строителей. В числе пользующихся спросом специальностей были также водители большегрузных машин и грузовых машин, продавцы, повара, водители легковых авто, такси, фургонов, специалисты в сфере маркетинга, водопроводчики, мясники, раздельщики рыбы.

А недавно на одном из рекламных стендов в Вильнюсе появилось объявление: «Брат, не эмигрируй! Заработать можно и в Литве!». На стенде изображен мужчина в строительной каске и сказано, что зарплата Гитиса составляет 22.289 евро. Директор компании Valandinis Игнас Марцишаускас, заказавший эту рекламу, сказал DELFI, что 22.289 евро – это зарплата «грязными».

К слову, по данным Департамента статистики, средняя зарплата в Литве «на бумаге» в первом квартале 2018 года в Вильнюсском регионе составляла 1000,3 евро. В центральной и западной Литве средняя зарплата «на бумаге» была 816,5 евро.

«Народная Воля»
в Facebook www.facebook.com/nv.online.info
в Vkontakte www.vk.com/nvonlineinfo

ДЫПКУР'ЕР

У Кітай без візы

– *З 10 жніўня 2018 года ўступае ў сілу пагадненне аб узаемным 30-дзённым бязвізавым рэжыме паміж Беларуссю і Кітаем*, – напісаў у «Твітары» пасол Беларусі ў Кітаі **Кірыл Руды**. І дадаў, што кітайскі парламент ужо ратыфікаваў пагадненне аб бязвізе.

Як вядома, міжурадавае пагадненне аб узаемным бязвізавым рэжыме для ўладальнікаў звычайных пашпартоў паміж Беларуссю і Кітаем было падпісана на пачатку чэрвеня. Дакумент ужо ўзгоднены на ўсіх узроўнях у Беларусі.

Цяпер консульскі збор за аднаразовую візу ў кантынентальны Кітай складае 30 долараў, а шматразовая гадавая віза абыходзіцца беларусам у 90 долараў.

Ігар ЗАЛЕСКІ.

УСПАМІНЫ

АКУПАЦЫЯ

(чэрвень 1941 – ліпень 1944 г.)

Леанід ЛЫЧ, прафесар, доктар гістарычных навук

Прысвячаю землякам-магілянам часоў вайны і нямецкай акупацыі.

(Працяг. Пачатак у №№31–52.)

Строгі наказ

Як і ў многіх іншых мясцовасцях, самым хадавым таварам падчас акупацыі ў жыхароў Магільнага была соль. Што толькі не мянялі на яе, але ў нас найчасцей за ўсё мяса і сушаныя грыбы. Добра ладзіліся справы з такой аперацыяй у нашай мамы і суседкі Параскі Лыч. Калі большасць магілян у гэтых мэтах падавалася ў Стоўбцы, дык яны – ў Негарэлае. Паездкамі былі задаволены і дзякуючы такім аперацыям нават мелі лішку солі, якая выкарыстоўвалася для абмену на якую-небудзь важную патрэбу ўжо на месцы.

Нейкім чынам пра ўсё гэта даведаліся партызаны і прасілі маму і цётку Параску пры наведванні Негарэлага абавязкова заязджаць у канкрэтна названы дом. Нічога не падазраючы, яны гэта бездакорна выконвалі. Па прыбыцці дамоў іх сустракалі тыя ж самыя партызаны, дапамагалі распрэгчы каня, зацягнуць воз ці сані ў гумно.

Аднойчы мама заўважыла, як партызан з хамута выцягнуў і хуценька схаваў у кішэню нешта падобнае на канверт. Другім разам партызанаў вельмі цікавіла пасланае на возе сена. Пазней таксама заўважалася штосьці нязвыклае ў іх паводзінах, і мама вырашыла запытацца. З адказу партызанаў высветлілася, што мама разам з суседкаю Параскаю, нічога не ведаючы, выконвалі адказныя даручэнні па ажыццяўленні сувязяў з негарэльскімі падпольшчыкамі. Мелася жаданне і далей выконваць просьбы партызанаў. Ды трэба ж было так здарыцца, што праз дзень-два, завітаўшы да нас, пра гэта даведаўся мамін брат-партызан Валодзя. Ён быў больш як на дзесяць гадоў маладзей за сястру Жэню, вельмі паважаў яе, амаль да канца жыцця прыслухоўваўся да яе голасу. А тут на табе – дзядзька, ледзь стрымліваючы сябе ад злосці, настойліва павучаў сястру:

– Ты што, хочаш сваіх пяцярых дзяцей зрабіць круглымі сіротамі?! Самы нязначны промах – і трапіш у рукі паліцыянтаў. Жывой ад іх не вырвешся, як ні будзеш прасіцца.

Мама маўчала. Маўчалі і мы, бо былі на баку дзядзькі. Калі ў чарговы раз маму наведалі ўсім нам знаёмыя партызаны, ім было заяўлена пра прычыны спынення ўсялякіх сувязяў. Рэакцыя была незвычайна бурлівай. Пагражалі, што абавязкова навядуць даведкі пра атрад, у якім знаходзіцца Валодзя, і яму не ўдасца ўхіліцца ад партызанскага суда. Мама не паддавалася застрашванню і рашуча адмаўлялася ад далейшага супрацоўніцтва. Ніякіх санкцый ні да яе, ні да Валодзі не прымянілі. Замялі справу. А ў цэлым партызаны далёка не заўсёды праяўлялі належны клопат пра захаванне ў надзейнай бяспецы тых, з кім мелі справу. Не быў выключэннем і выпадак з нашай мамай і цёткай Параскай.

Баптысты аблюбавалі нашу хату

Магіляне далёка не ў поўным аб'ёме выкарыстоўвалі дадзеную ім у гады вайны і акупацыі магчымасць жыць разам з Богам. Тлумачылася гэта рознымі прычынамі, але, бадай, самая галоўная з іх – ажыццёўленая ў 1920–1930-я гады атэістычная праца з людзьмі, асабліва са школьнай моладдзю. У жыхароў старэйшых узростаў, народжаных у апошнія дзесяцігоддзі XIX – першае дзесяцігоддзе XX ст., маглі быць сур'ёзныя сумненні датычна таго, ці з'яўляецца праваслаўе рускага, маскоўскага ўзору сапраўднай іх верай. Абсалютная большасць магілян насіла імёны, якіх не адшукаць было ў святцах: Язэп і Магда, Алесь і Зося, Волесь і Дарка, Хведар і Тэкля… У жыхароў Магільнага знайшлося імпэту толькі для таго, каб неўзабаве пасля прыходу немцаў перахрысціць сваіх дзяцей.

У той сітуацыі больш актыўную пазіцыю займалі баптысты. У нашай мясцовасці нейкім іх цэнтрам з'яўлялася вёска Прусінава прыкладна за пяць кіламетраў ад Магільнага з процілеглага ад яго берага Нёмана. Спаленыя масты праз Нёман не з'яўляліся перашкодай для баптыстаў, каб трапіць у Магільнае. Дый праз Нёман можна было перабрацца на чайцы і ў раёне самога Прусінава. Словам, баптысты сур'ёзна кінулі вока на Магільнае. Толькі зусім не вядома, чаму яны пакваліліся на нашу хату. Не выключана, што яна была прасторнай, у ёй адсутнічаў дарослы гаспадар-мужчына. Прадстаўнікі гэтага полу не так цягнуцца да рэлігіі, як жанчыны.

У студзені ці лютым 1943 года парог нашай хаты пераступілі тры жанчыны, якія назваліся баптысткамі. Размова адразу ж павялася пра Бога.

– Ды няма яго, – адказала мама. – Каб быў Бог, дык ці забраў бы ён у мяне гаспадара, а ў пяці дзяцей – бацьку? Не дазволіў бы партызанам адабраць у нашай сям'і свінню.

Пры той размове прысутнічаў і я. Па тварах баптыстак адчувалася, што яны не спадзяваліся пачуць такое ад жанчыны цяжкага лёсу, але хутка зарыентаваліся і папрасілі ў мамы дазволу праспяваць хоць некалькі песень.

– Спявайце, – пагадзілася мама. – У мірныя часы ў гэтай хаце часта спявалі.

На спевы баптыстак з другога пакоя адразу ж выйшла Ліда і стала ўважліва слухаць. Відаць, спадабалася, бо, калі баптысткі сталі развітвацца, папрасіла яшчэ што-небудзь выканаць. Паслухалі. Пры развітанні жанчыны паабяцалі праз колькі дзён наведаць нас, на што мама прамаўчала, а вось Ліда гэтыя словы прыняла з вялікай радасцю і амаль кожны дзень упрошвала маму дазволіць баптыстам збірацца ў нас. Мама здалася.

Праз месяц ад першага візіту баптыстаў наша хата ператварылася ў сапраўдны малельны куток. Ён да адказу набіваўся людзьмі, калі прыходзілі баптысты. Ліда ўжо на трэці дзень арганізацыі малебнаў спявала разам з баптыстамі. Прыгажосць яе голасу заўважаў кожны з прысутных. А сярод іх было нямала і тых, каго лічылі за самых шчырых вернікаў праваслаўнай царквы, не выключаючы і колішніх удзельнікаў царкоўнага хору. Калі з нашай хаты на вуліцу даносіліся спевы, іх ахвотна ішлі слухаць і партызаны, адразу здымаючы шапкі. З цягам часу баптыстам пачалі падпяваць амаль усе, хто прыходзіў на малебен. Асабліва дружна ўсе хорам спявалі развітальную песню, ад якой я яшчэ і сёння памятаю такія радкі (тэкст яе рускі):

Тихо, мирно – мирно и спокойно
Мы домой пойдем,
Все благие наставления
Мы с собой возьмем.

Адзначу, што ўвесь рэпертуар баптысцкіх песень быў рускамоўны, пакольні і дадзеная хрысціянская канфесія Беларусі знаходзілася пад моцным рускім уплывам, мала лічылася з яе нацыянальным інтарэсам.

З пачаткам вяснова-палявых работ інтэнсіўнасць баптысцкай дзейнасці ў Магільным пайшла на спад. Не выйшла яна на ўзровень пачатку 1943 года і з надыходам зімы 1943/1944 гадоў, бо істотна змянілася ў горшы бок сітуацыя. Амаль усе сядзелі на клунках з сухарамі ў чаканні каманды ўцякаць у лес. Людзі стараліся далёка не адыходзіць ад роднай хаты і быць заўжды напагатове. У такіх экстрэмальных умовах небяспечна было збірацца ў вялікай колькасці для ўдзелу ў якіх-небудзь мерапрыемствах, не выключаючы і баптысцкіх малебнаў.

Аб'ектам бамбавання выбралі Магільнае

Іншым разам бяда абыходзіла і нашу сям'ю, хаця, здаецца, у гады акупацыі мала хто так часта трапляў у такое цяжкае становішча, як мы. Праз аднаго знаёмага нам партызана дзядзька Валодзя перадаў, што ён аднаго канкрэтнага восеньскага дня 1943 года будзе ў нас і вельмі хоча сустрэцца са мной. Нягледзячы на вялікую занятасць у працы па сельскай гаспадарцы, я застаўся дома. У хату зайшоў дзядзька Валодзя, і я стаў частаваць яго блінцамі з салам і кіслым малаком. Не паспелі з'есці і аднаго блінца, як у небе пачуўся гул самалётаў, што вельмі рэдка ў той час назіралася ў нашай мясцовасці. Выскачылі ўдвух на двор і ахнулі: у небе над Магільным кружацца тры нямецкія самалёты і скідваюць на хаты, гаспадарчыя пабудовы фугасныя бомбы. Калі б я быў адзін дома, відаць, адразу рвануў бы ў лес, ратуючы сваё жыццё.

– Лёня, – пачуў зусім не панічны голас дзядзькі, – хапай сахор, вілы, граблі, дай з іх што-небудзь і мне, а сам лезь на страху хлява і гумна, а я ўзбяруся на дах хаты. Як толькі трапіць на страху фугасны снарад, старайся хутчэй, да таго як ён пачне гарэць, скінуць яго на зямлю, няхай ён там гарыць, ад гэтага ў нас пажару не будзе.

З рэкамендацыямі дзядзькі я пагадзіўся, а вось снарада ніводнага не скінуў, бо ён проста не трапіў на страху. Затое дзядзька дзве фугаскі скінуў у агарод суседкі Арыны. Гледзячы на нас, і сёй-той з нашых суседзяў, а таксама з аддаленых хат аналагічным чынам павялі барацьбу па прадухіленні пажару. Не пашанцавала Нарадоўскай вуліцы: амаль усё дарослае насельніцтва працавала ў полі і не ведала, што робіцца дома. На гэтай вуліцы датла згарэла некалькі хат.

Калі нямецкія самалёты пакінулі неба над Магільным, дзядзька сказаў мне папярэдзіць каго толькі можна пра верагоднасць паўторнага бамбавання. Я выканаў такое даручэнне, і не дарэмна, бо і сапраўды дзесьці праз тры-чатыры гадзіны аднавілася бамбаванне. На гэты раз на дахах амаль усіх хат нашай Кавалёўскай вуліцы стаяў хоць адзін чалавек, каб не дапусціць пажару. І ён абмінуў гэтую вуліцу. Нямецкія лётчыкі ўжо так асмялелі, што ляталі амаль над самымі хатамі. Нават было відаць, як яны рукамі раскідвалі фугасныя снарады. Пры другім па ліку бамбаванні ў мястэчку ўжо нямала было партызанаў, але ніхто з іх не страляў па самалётах, не жадаючы выклікаць у акупантаў яшчэ большы гнеў на магілян за іх сувязь з ляснымі братамі.

Трэці налёт зрабілі (як і ў папярэднія налёты, у бамбаванні дамоў таксама ўдзельнічалі тры самалёты), калі людзі пачалі вяртацца дамоў з працы. На гэты раз скідвалі не толькі фугасныя снарады, але і невялікай выбуховай сілы авіябомбы. Стралялі з кулямётаў, таму было паранена чатыры чалавекі, на нашай вуліцы – Ганна Дзесюкевіч і Волесь Дзесюкевіч.

Вось такім трагічным і адначасова гераічным стаўся для магілян дзень 10 лістапада 1943 года. Калі б жыхары Магільнага і партызаны так самаахвярна не змагаліся з пажарам, шмат хто мог бы застацца без прытулку над галавой. А не за гарамі ж ужо былі зімовыя халады. Прыведзеная ў кнізе "Памяць. Уздзенскі раён" лічба 97 спаленых у той дзень пабудоў (стар.174) яўна завышаная, нават калі ўключыць у яе будкі для сабак і невялічкія прыбудовы да хлявоў для трусоў, якіх трымаў у сябе вельмі мала хто з нашых жыхароў.

Мне даводзілася паглядзець шмат мастацкіх фільмаў, прысвечаных жыццю мірнага насельніцтва пад акупацыяй, барацьбе партызанаў з нямецкімі захопнікамі, але ні разу не бачыў на экранах чагосьці падобнага на апісаны вышэй сюжэт. І дарэмна, бо гэта ж мела месца ў жыцці. Дэманстрацыя такога сюжэту сродкамі кінематографа дапамагла б яшчэ ў большай ступені раскрыць гераізм цывільных людзей у гады акупацыі.

(Працяг у наступных нумарах.)

ВІНШУЕМ!

Святлана САХОНЕНКА:

«Шукала спадарожніка на мора, а знайшла на ўсё жыццё»

Трохразовая чэмпіёнка Паралімпіяды распавяла "Народнай Волі" пра перамогу на асабістым фронце.

Гэты год для паралімпійкі **Святланы Сахоненка** будзе адметным удвая. У лютым наваполацкая спартсменка трыумфальна выступіла на Паралімпійскіх гульнях у Паўднёвай Карэі. У спорт пасля працяглай паўзы яна вярнулася за год (!) да стартаў у Пхёнчхане і адразу заваявала 4 (!) медалі – тры залатыя ў лыжных гонках і сярэбраны ў біятлонным спрынце.

"За апошні час пахудзела недзе на 10 кілаграмаў, – шчыра прызналася яна пасля перамогі. – *Гэта ўсё ад складаных трэніровак, арганізм, напэўна, не быў гатовы да такіх нагрузак. А мне патрэбна было ўсё і адразу, таму што ведала: без выніку не будзе заробку. Я гэта разумела і перад Алімпіядай, а таму на кон паставіла ўсё – і здароўе, і вольны час"*.

А ў мінулыя выхадныя ў жыцці спартсменкі адбылася яшчэ адна значная падзея – яна выйшла замуж.

– Распісаліся з мужам у загсе Фрунзенскага раёна Мінска, а ўрачыстасці праходзілі ў адным са сталічных кафэ, – кажа Святлана.

– Усяго было 65 гасцей, сярод іх – спартсмены і трэнеры. Адным словам, сабраліся самыя блізкія людзі.

– Ваш муж мае нейкае дачыненне да спорту?

– Ніякага, ён працуе майстрам на Мінскім аўтамабільным заводзе. Пазнаёміліся год таму. Так атрымалася, што я шукала спадарожніка на мора, а знайшла на ўсё жыццё.

– Разам адпачывалі?

– Напачатку я планавала адпачываць у Іспаніі са знаёмай. Купілі пуцёўкі. Але ў сяброўкі ў апошні час змяніліся планы, і яна адмовілася ад вандроўкі. Я ж пачала праз спецыяльныя сайты шукаць спадарожніка ў паездку, каб не было адной самотна. Так праз інтэрнэт-перапіску і пазнаёмілася з Дзянісам. Праўда, разам адпачыць тады не атрымалася, але ён мяне ўжо сустракаў, калі вярталася з Іспаніі. І з таго часу мы не расстаёмся. Я зразумела, што гэта маё і што гэтага маладога чалавека я ўжо нікуды ад сябе не адпушчу.

– У вас ужо іншае прозвішча?

– Не, пакуль пакінула сваё. Вельмі шмат дакументаў трэба мяняць, таму на зборы і спаборніцтвы буду выязджаць пад сваім прозвішчам. Але праз год, думаю, буду яго мяняць.

– Жыллё сваё ўжо маеце?

– Не, пакуль у Мінску здымаем кватэру.

– І апошняе: мядовы месяц дзе будзеце праводзіць?

– На жаль, нікуды паехаць не зможам. У мяне пачалася падрыхтоўка да сезона, таму не магу мяняць планы. Я ўжо, шчыра кажучы, і забылася, што было вяселле. Для мяне гэта звычайнае мерапрыемства, за якое я была ў адказе. А больш, як мне падаецца, нічога і не змянілася…

Алесь СІВЫ.

ГОЛ!

На выжыванне…

Сёння на чэмпіянаце свету па футболе пачынаюцца матчы ¼ фіналу.

Гэта першынство – адно з самых непрадказальных. Ужо адправіўся дадому дзеючы чэмпіён свету – зборная Германіі. Як страшны сон будуць успамінаць пра сёлетні турнір іспанцы, якім зараз даюць "пад хвост" мясцовыя СМІ. "Зоркі" сусветнага футбола Месі і Раналду не здолелі дапамагчы камандам Аргенціны і Партугаліі.

У той жа час некаторыя матчы 1/8 фіналу павінны стаць прыкладам таго, з якім настроем і прагай да перамогі ўсім футбалістам трэба падыходзіць да любой гульні.

2 ліпеня. Бельгія–Японія. Безумоўны фаварыт – бельгійцы. За 20 хвілін да заканчэння матча гэты самы фаварыт прайграе аж 0:2! Японскія балельшчыкі ў экстазе, яны ўжо ў прадчуванні вялікага свята, але далей бельгійцы твораць проста цуд – на працягу пяці хвілін забіваюць два мячы, а на 94-й хвіліне гульні і наогул вырываюць перамогу.

3 ліпеня. Калумбія–Англія. Англічане забіваюць гол з пенальці, упэўнена кантралююць сустрэчу, да канца гульні застаюцца лічаныя секунды. Я не ведаю, з якіх крыніц чэрпалі сілы калумбійскія футбалісты, але праз 90 мінут гульні яны бегалі, як падавалася, нават хутчэй, чым на пачатку матча. І здолелі-такі на апошніх секундах зраўняць лік. Да жалю зборнай Калумбіі, у серыі пенальці англічане перамаглі і такім чынам перарвалі сумную традыцыю, бо да гэтага зборная Англіі тройчы ў серыях адзінаццаціметровых удараў на чэмпіянатах свету прайгравала. Але і перад калумбійцамі здымаю капялюш!

І, натуральна, у Расіі працягваюцца святкаванні з нагоды гістарычнай перамогі над іспанцамі. Варатару Ігару Акінфееву, які стаў героем пасляматчавых пенальці, нават прапанавалі даць званне Героя Расіі, хаця, на мой погляд, абедзве каманды паказалі такую гульню, якую футболам назваць вельмі цяжка. Аднак галоўнае тут, безумоўна, лік, а пераможцаў, як вядома, не судзяць. Зрэшты, як мне падаецца, дамашняя падтрымка і насамрэч шмат у чым дапамагае зборнай Расіі, якая на чэмпіянат трапіла без адборачных матчаў. Але гісторыя паказвае, што ў фанфары біць пакуль рана. У 2014 годзе зборная Беларусі па хакеі проста шыкоўна выступіла на дамашнім першынстве, але затым эйфарыя прайшла, і сёння каманда наогул вылецела з элітнага дывізіёна…

І напрыканцы – традыцыйныя навіны з чэмпіянату ад старшыні праўлення брэсцкага "Дынама" Дыега Марадоны. Аргенцінцы, як вядома, ужо вылецелі з турніру, а таму і легендарнаму футбалісту самы час вылятаць для работы ў "родны" Брэст.

"Прывітанне! Гэта Дыега Марадона! Мы ўбачымся з вамі ў Беларусі 16 ліпеня. Таксама хачу пазнаёміцца з прэзідэнтам Лукашэнкам і пачаць працаваць у краіне", – такая заява размешчана ў "Інстаграме" прадстаўніка Беларуска-эмірацкага дзелавога саюза Таджэдзіна Сеіфа.

Напярэдадні ў замежнай прэсе з'явілася інфармацыя, што Марадона як старшыня праўлення "Дынама" выказаў зацікаўленасць у запрашэнні ў каманду 22-гадовага нападаючага галандскага ПСВ і зборнай Мексікі Ірвінга Ласана. Як бачым, Дыега часу не губляе! Засталіся нейкія дробязі: галандскі клуб ацэньвае Ласана ў 40 мільёнаў долараў, на футбаліста таксама прэтэндуюць італьянскі "Ювентус", англійскі "Арсенал" і іспанская "Барселона"... Брэсцкі клуб ужо адхрысціўся ад інфармацыі, што Марадона зацікавіўся мексіканцам, але, як мне падаецца, дарэмна. Як кажуць, гуляць дык гуляць!

Алесь СІВЫ.

Вынікі матчаў 1/8 фіналу:

30 чэрвеня
Францыя–Аргенціна – 4:3
Уругвай–Партугалія – 2:1
1 ліпеня
Іспанія–Расія – 1:1 (перамога Расіі па пенальці)
Харватыя–Данія – 1:1 (перамога Харватыі па пенальці)
2 ліпеня
Бразілія–Мексіка – 2:0
Бельгія–Японія – 3:2
3 ліпеня
Швецыя–Швейцарыя – 1:0
Калумбія–Англія – 1:1 (перамога Англіі па пенальці)
У ¼ фіналу згуляюць:
6 ліпеня:
Францыя–Уругвай (17:00)
Бразілія–Бельгія (21:00)
7 ліпеня
Англія–Швецыя (17:00)
Расія–Харватыя (21:00)

ФУТБОЛ

Брэсцкае «Дынама» раздае галы

Адбыліся матчы 14-га тура чэмпіянату Беларусі па футболе.

Вось іх вынікі: "Прамень" (Мінск) – БАТЭ (Барысаў) – 1:2, "Гомель" – "Дынама" (Брэст) – 0:6, "Іслач" (Мінскі раён) – "Слуцк" – 0:1, "Тарпеда-БелАЗ" (Жодзіна) – "Тарпеда" (Мінск) – 1:0, "Нёман" (Гродна) – "Мінск" – 2:2, "Гарадзея" – "Віцебск" – 1:1, "Дынама" (Мінск) – "Днепр" (Магілёў) – 2:1, "Шахцёр" (Салігорск) – "Смалявічы" – 1:0.

Турнірнае становішча

Каманды	Гульні	Выйгрышы	Нічыі	Паражэнні	Мячы	Ачкі
БАТЭ	14	11	2	1	23–7	35
Дынама (Мн)	14	9	4	1	19–7	31
Віцебск	14	8	4	2	19–9	28
Шахцёр	14	8	4	2	16–5	28
Нёман	14	7	4	3	16–12	25
Тарпеда-БелАЗ	14	7	3	4	14–9	24
Слуцк	14	7	3	4	17–10	24
Дынама (Бр)	14	5	7	2	26–17	22
Іслач	14	3	6	5	8–13	15
Смалявічы	14	3	4	7	10–13	13
Мінск	14	2	5	7	15–19	11
Днепр	14	2	4	8	8–19	10
Тарпеда	14	2	4	8	6–18	10
Гомель	14	2	4	8	6–20	10
Прамень	14	2	3	9	10–24	9
Гарадзея	14	1	5	8	9–20	8

МАЗАІКА

Пралёт

Два аргенцінскія балельшчыкі былі затрыманы за тое, што запусцілі квадракоптар на Чырвонай плошчы.

Магчыма, госці расійскай сталіцы хацелі такім чынам зрабіць з дапамогай тэхнікі прыгожыя фота на памяць, але ў выніку любавацца імі будуць супрацоўнікі МУС Расіі: квадракоптар у аргенцінцаў канфіскавалі.

Лёў застаецца

Нямецкі футбольны саюз не будзе разрываць кантракт з галоўным трэнерам зборнай Германіі Ёахімам Лёвам.

Як паведамляе Bild, кіраўніцтва прыняло рашэнне пакінуць спецыяліста на гэтай пасадзе да 2022 года.

Нагадаем, што Лёў узначальвае зборную Германіі з 2006 года. На сёлетнім першынстве немцы ў рангу дзеючых чэмпіёнаў не толькі не змаглі выйсці з групы, але занялі ў ёй апошняе месца.

Не перадумае?

Бізнесмен і ўладальнік чатырох бараў у Екацярынбургу Яўген Кексін перад пачаткам чэмпіянату свету паабяцаў перапісаць увесь свой бізнес на галоўнага трэнера зборнай Расіі Станіслава Чарчэсава, калі каманда выйдзе ў фінал.

Пасля перамогі расіян у 1/8 фіналу бізнесмен заявіў, што ён не адмаўляецца ад сваіх ранейшых абяцанняў і гатовы стрымаць слова ў выпадку ўдалага выступлення расійскай каманды.

Колькі заробяць каманды?

Пасля перамогі зборнай Расіі над іспанцамі Расійскі футбольны саюз атрымае ад ФІФА не менш за 16 мільёнаў долараў.

Па выніках групавога этапу РФС зарабіў 12 мільёнаў (8 мільёнаў за ўдзел, 4 мільёны – за выхад у плэй-оф). Яшчэ 4 мільёны склалі прызавыя за выхад у чвэрцьфінал.

Агульны прызавы фонд складае 400 мільёнаў долараў. Пераможца атрымае 38 мільёнаў, віцэ-чэмпіён – 28 мільёнаў, бронзавы прызёр – 24 мільёны долараў. Выплаты за 4-е месца складуць 22 мільёны.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 9 ИЮЛЯ

Беларусь 1

06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 00.20 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15, 00.00 «Зона Х».
09.10 «Главный эфир».
10.20, 12.10, 18.35, 19.20 **«Челночницы».** Сериал.
12.50, 13.05, 14.35, 15.25 **«Любовь в розыске».** Сериал.
15.15, 18.00 «Новости региона».
17.05 «Армия Беларуси. Летопись столетия».
21.00 «Панорама».
21.50 «Наши».
22.20 **«След».** Сериал.
23.40 «Арена».
00.40 «День спорта».

Беларусь 2

07.00 «Телеутро».
09.00, 18.35, 22.05 «Тэлебарометр».
09.30, 20.00 «Понять. Простить».
10.40 «Копейка в копейку».
11.30 «Свидание для мамы».
12.30 «Мир наизнанку. Непал».
13.10 «Семья 3D».
13.45 «Утиные истории». Мультсериал.
14.55 «Хороший динозавр». Мультфильм.
16.25 **«Оз: великий и ужасный».** Х/ф.
19.15 «Суперлото».
21.00 «Орел и решка. Кругосветка».
22.00 «КЕНО».
22.10 **«Женский рай».** Сериал.
23.10 «Иди сюда и танцуй».
23.15 «ЛавЛавCar».
00.10 «Не злите девочек».

Беларусь 3

07.00 «Дабраранак».
07.35, 12.20 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 18.35 «Навіны культуры».
08.20, 12.15 «Гэты дзень».
08.25 «Нацыянальны хіт-парад».
09.20, 16.35 «Каралі эпізоду».
10.00 «Навукаманія».
10.25 «Справа жыцця».
10.45, 15.25 **«Леташняя кадрыля».** М/ф.
12.50 «Наперад у мінулае».
13.15 «Грані Перамогі».
13.40, 21.55 «Аперацыя «Баграціён».
14.05, 21.05 **«Апостал».** Серыял.
15.00 «Камертон».
17.20 «Гарады Беларусі».
17.45 «Покліч продкаў». Канцэрт Беларускага дзяржаўнага харэаграфічнага ансамбля «Харошкі».
18.50 **«Аперацыя «Тушонка».** М/ф.
20.40 «Калыханка».
22.20 «Тэатр у дэталях». «Зямля Эльзы». Спектакль Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы.
22.45 «Святло далёкай зоркі».

Беларусь 5

06.55 Легкая атлетика. Международный турнир. Сан-Паулу.
09.30 «Итоги недели».
10.10 «Игры «на вырост».
10.40 Прыжки на батуте. Этап Кубка мира. Ароса.
12.45 «Большой спорт».
13.30 Теннис. Уимблдон. Прямая трансляция.
20.40 Футбол. Чемпионат Беларуси. «Днепр» (Могилев) – «Ислочь» (Минский район). Прямая трансляция (в перерыве – «Спорт-центр»).
22.40 «Спорт-центр».
22.50 Смешанные единоборства. UFC.

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 «Наши новости».
06.10, 07.10, 08.10 «Наше утро».
09.10 «Контуры».
10.00 «Жить здорово!».
11.10 «Контрольная закупка».
11.50 «Модный приговор».
13.10 **«Апостол».** Сериал.
14.20 «Легенды цирка».
15.00 «Давай поженимся!».
16.20, 00.20 «Мужское/женское».
17.30, 18.20 «На самом деле».
18.55, 21.10 «Удача в придачу!» с «Евроопт». Дневник.
19.00 «Пусть говорят».
20.00 «Время».
21.15 **«Красная королева».** Сериал.
23.15 **«Sпарта».** Сериал.
01.10 «Ночные новости».

РТР-Беларусь

07.00 «Утро России».
10.55 «Погода на неделю».
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «Вести».
11.40 «Комната смеха».
13.35 «Наше дело».
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
14.35 «О самом главном».
15.45 «60 минут».
17.35 «Судьба человека».
18.45 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
20.40, 23.10 **«Год в Тоскане».** Сериал.
23.55 **«Склифосовский».** Сериал.

НТВ-Беларусь

05.55 «Астропрогноз».
06.00, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.10, 07.10 «Деловое утро НТВ».
07.55, 08.05 **«Возвращение Мухтара».** Сериал.
08.50 **«Супруги».** Сериал.
09.40 «За гранью».
10.25 **«Дорожный патруль».** Сериал.
12.05 «Жди меня».
13.20, 18.25 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
14.10 «Следствие вели…».
15.05, 16.30 **«Сын за отца».** Х/ф.
17.15 «ДНК».
19.45 **«Морские дьяволы. Судьбы».** Сериал.
23.05 «ЧП.by».
23.30 **«Свидетели».** Сериал.

СТВ

05.25 «Большой город».
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
06.10, 20.15 «Минщина».
06.20, 07.45 «Утро. Студия хорошего настроения».
07.40, 19.55, 23.00 «СТВ-спорт».
09.05 «Добро пожаловаться!».
09.25 «Неделя».
10.40 **«Дьявол и Дэниэл Уэбстер».** Х/ф.
12.20 «Водить по-русски».
12.40, 23.05 «Самые шокирующие гипотезы».
13.50 **«День полнолуния».** Х/ф.
15.30, 16.50 **«Участок лейтенанта Качуры».** Сериал.
20.05 «Столичные подробности».
20.25 «Прогноз погоды».
20.30 **«Джокер».** Сериал.
22.10 «Смотреть всем!».
23.50 «Загадки человечества».
01.30 **«Автошкола».** Сериал.

Мир

06.05, 08.05, 10.05, 13.15 **«Охотники за бриллиантами».** Сериал.
08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 00.00 «Новости».
14.00, 04.10 «Дела семейные. Битва за будущее».
15.00 «Дела семейные. Новые истории».
16.15, 02.45 «Игра в кино».
17.10, 18.05 **«Возвращение Мухтара-2».** Сериал.
19.20 **«Марьина роща».** Сериал.
22.05 **«Острова».** Х/ф.
00.10 **«По семейным обстоятельствам».** Х/ф.
03.40 «Другой мир».
05.10 **«Оса».** Сериал.

Россия Культура

06.30, 07.00, 08.00, 10.00, 15.00, 19.30, 23.15 «Новости культуры».
06.35, 17.30 «Пленницы судьбы».
07.05, 18.00 **«В лесах и на горах».** Сериал.
07.50 «Герард Меркатор».
08.05 «Пешком…».
08.30 **«Мама Ануш».** Х/ф.
09.40, 14.15, 02.35 «Мировые сокровища».
10.15 «Наблюдатель».
11.15 **«Похождения зубного врача».** Х/ф.
12.30 «Мария Каллас и Аристотель Онассис».
13.15, 00.05 **«Диккенсиана».** Сериал.
14.30 «Уроки рисования».
15.10 «Письма из провинции».
15.40 «Мир Стоунхенджа».
16.35, 01.40 Н.Римский-Корсаков. Симфоническая сюита «Шехерезада».
18.45, 01.00 «Глаза. Тайна зрения».
19.45 «Ступени цивилизации».
20.40 «Спокойной ночи, малыши!».
20.55 «Илья Глазунов. Российская академия живописи, ваяния и зодчества».
21.35 **«Екатерина».** Сериал.
23.00 «Цвет времени».
23.35 «Двадцатый век. Потеря невинности».

Белсат

07.00, 21.00, 01.30 «Аб’ектыў».
07.15 «Над Нёмнам».
07.30, 21.25 «Беларускі клімат».
08.00, 16.45 «Гісторыя пад знакам «Пагоні».
08.10, 19.20 «Welcome ў Беларусь».
08.30 **«Дарэлы».** Серыял.
09.20, 22.55 **«Іспанія».** М/ф.
11.05 «Аўтастопам па Беларусі».
11.30, 18.55 «Мова нанова»: «Казкі».
11.50 «Златан. Узыходжанне». Д/ф.
13.30 «Невядомая Беларусь»: «Пашпарт для беларуса». Д/ф.
14.00 «Belsat Music LIVE».
14.30 **«Палет».** М/ф.
16.00 **«Ранча».** Серыял.
16.55 «Кулінарныя падарожжы Роберта Макловіча».
17.25 «Аблава». Д/ф.
18.20 «Невядомая Беларусь»: «Людвіка». Д/ф.
19.40 «Загадкі беларускай гісторыі»: «Альбярцн. Шляхецкае гняздо пад Слонімам».
20.00, 00.40 «Вось так».
20.15, 00.50 «Студыя «Белсат».
21.55 «Сведкі»: «Друя».
22.10 «Размовы эксперта».
22.25 «Мапа свету, які гіне». Дак.серыял.

ВТОРНИК, 10 ИЮЛЯ

Беларусь 1

06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 00.25 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15, 00.05 «Зона Х».
09.10, 22.10 **«След».** Сериал.
10.45, 12.10, 18.35, 19.20 **«Челночницы».** Сериал.
13.05 «Детский доктор».
13.35 **«Убийство на троих».** Сериал.
14.25, 15.25, 17.05 **«Лестница в небеса».** Сериал.
15.15, 18.00 «Новости региона».
21.00 «Панорама».
21.50 «Специальный репортаж».
23.45 «Сфера интересов».
00.45 «День спорта».

Беларусь 2

07.00 «Телеутро».
09.00, 19.35 «Тэлебарометр».
09.05, 19.40 «Слепая». Док.сериал.
10.05, 17.40 **«Команда».** Сериал.
11.50 «Понаехали».
13.05 «Свидание с будущим».
14.00 «Орел и решка. Кругосветка».
14.55 «Кунг-фу панда: захватывающие легенды». Мультсериал.
15.15, 22.05 **«Женский рай».** Сериал.
16.15 «Ничего себе ньюз».
16.20 «Пин_код».
17.05 «Камень, ножницы, бумага».
20.35 «Свадьба вслепую».
22.00 «Спортлото 6 из 49», «КЕНО».
23.05 «ЛавЛавCar».
00.00 «Не злите девочек».

Беларусь 3

07.00 «Дабраранак».
07.35, 12.20 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 18.45 «Навіны культуры».
08.20, 12.15 «Гэты дзень».
08.25, 17.50 **«Маргарыта Назарава».** Серыял.
09.20, 16.45 «Каралі эпізоду».
10.00 «Майстэрня. Гісторыя аднаго мастака».
10.25 «Справа жыцця».
10.40, 15.25 **«Між высокай збажыны».** М/ф.
12.50 «Беларусь як песня».
13.15 «Грані Перамогі».
13.40, 22.00 «Хроніка Перамогі».
14.05, 21.05 **«Апостал».** Серыял.
15.00 «Камертон».
17.25 «Гарады Беларусі».
19.05 «Легенды беларускай эстрады». Уладзімір Мулявін.
19.30 «Ваша лато», «Пяцёрачка».
20.00 Канцэрт ансамбля песні і танца «Спадчына» Палаца культуры г.Маладзечна.
20.40 «Калыханка».
22.20 «Тэатр у дэталях». **«Сіндром Медэі».** Спектакль Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі.
22.50 «Святло далёкай зоркі».

Беларусь 5

07.10 Футбол. Чемпионат Беларуси. «Днепр» (Могилев) – «Ислочь» (Минский район).
09.00 Легкая атлетика. Чемпионат мира (U-20). Утренняя сессия.
12.15 «Легенды мирового спорта».
12.45 «Пит-стоп».
13.20 «Спорт-микс».
13.30, 19.30 Теннис. Уимблдон.
16.00 Легкая атлетика. Чемпионат мира (U-20). Вечерняя сессия. Прямая трансляция.
20.45 Футбол. Чемпионат мира. ½ финала. Прямая трансляция (в перерыве – «Спорт-центр»).
22.55 «Спорт-центр».
23.05 «Спорт-кадр».
23.40 Смешанные единоборства. UFC 226. С.Миочич–Д.Кормье.

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 «Наши новости».
06.10, 07.10, 08.10 «Наше утро».
09.10 «Муслим Магомаев. Нет солнца без тебя…».
10.00 «Жить здорово!».
11.10 «Контрольная закупка».
11.50 «Модный приговор».
13.10 **«Апостол».** Сериал.
14.05 «Легенды цирка».
14.40 «Давай поженимся!».
15.35, 16.20, 00.15 «Мужское/женское».
16.55 «На самом деле».
18.20 «Удача в придачу!» с «Евроопт».
19.05 «Пусть говорят».
20.00 «Время».
21.10 **«Красная королева».** Сериал.
23.10 **«Sпарта».** Сериал.
01.05 «Ночные новости».

РТР-Беларусь

07.00 «Утро России».
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «Вести».
11.35 **«Каждый за себя».** Сериал.
13.30 «Комната смеха».
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
14.35 «О самом главном».
15.45 «60 минут».
17.35 «Судьба человека».
18.45 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
20.40, 23.10 **«Год в Тоскане».** Сериал.
23.55 **«Склифосовский».** Сериал.

НТВ-Беларусь

05.55 «Астропрогноз».
06.00, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.10, 07.10 «Деловое утро НТВ».
07.55, 08.05 **«Возвращение Мухтара».** Сериал.
08.50 **«Супруги».** Сериал.
09.40, 23.05 «ЧП.by».
10.25 **«Дорожный патруль».** Сериал.
12.05 «Суд присяжных».
13.25, 18.20 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
14.10 **«ППС».** Сериал.
16.30 **«Скелет в шкафу».** Сериал.
17.15 «ДНК».
19.45 **«Морские дьяволы. Судьбы».** Сериал.
23.30 **«Свидетели».** Сериал.

СТВ

05.30 «Центральный регион».
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
06.10, 20.15 «Минщина».
06.20, 07.45 «Утро. Студия хорошего настроения».
07.40, 19.55, 23.00 «СТВ-спорт».
09.00, 23.50 «Загадки человечества».
10.40, 20.30 **«Джокер».** Сериал.
12.20 «Водить по-русски».
12.40, 23.05 «Самые шокирующие гипотезы».
13.45 «Секретные территории».
14.40 «Эликсир молодости».
15.30, 16.50 **«Участок лейтенанта Качуры».** Сериал.
20.05 «Столичные подробности».
20.25 «Прогноз погоды».
22.10 «Смотреть всем!».
01.25 **«Автошкола».** Сериал.

Мир

06.00, 05.25 **«Оса».** Сериал.
07.20, 08.05, 10.05, 13.15 «Бабий бунт, или Война в Новоселково». Сериал.
08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 00.00 «Новости».
14.00, 03.30 «Дела семейные. Битва за будущее».
15.00, 04.30 «Дела семейные. Новые истории».
16.15, 02.05 «Игра в кино».
17.10, 18.05 **«Возвращение Мухтара-2».** Сериал.
19.20 **«Марьина роща».** Сериал.
22.05 **«Танго любви».** Х/ф.
00.10 **«Острова».** Х/ф.
03.00 «Другой мир».

Россия Культура

06.30, 07.00, 08.00, 10.00, 15.00, 19.30, 23.15 «Новости культуры».
06.35, 17.30 «Пленницы судьбы».
07.05, 18.00 **«В лесах и на горах».** Сериал.
07.50 «Гай Юлий Цезарь».
08.05 «Пешком…».
08.30 **«Кортик».** Сериал.
09.40, 22.55, 02.40 «Мировые сокровища».
10.15 «Наблюдатель».
11.15 **«Следствие ведут знатоки».** Сериал.
12.25, 00.05 **«Диккенсиана».** Сериал.
13.25 «Агатовый каприз Императрицы».
13.50 «Абсолютный слух».
14.30 «Уроки рисования».
15.10 «Письма из провинции».
15.40 «Мир Стоунхенджа».
16.35, 01.05 С.Прокофьев. Концерт №1 для скрипки с оркестром. Фрагменты музыки балета «Ромео и Джульетта». Исполняют Владимир Федосеев и БСО имени П.И.Чайковского.
18.45, 02.00 «Вспомнить все. Голограмма памяти».
19.45 «Ступени цивилизации».
20.40 «Спокойной ночи, малыши!».
20.55 «Больше, чем любовь».
21.35 **«Екатерина».** Сериал.
23.35 «Двадцатый век. Потеря невинности».

Белсат

07.00, 11.30, 20.00, 00.25 «Вось так».
07.10, 11.45, 20.15, 00.40 «Студыя «Белсат».
07.50, 12.20, 21.00, 01.10 «Аб’ектыў».
08.15, 13.05 «Размовы эксперта».
08.30 «Невядомая Беларусь»: «25». Д/ф.
09.30 **«Час гонару. Паўстанне».** Серыял.
10.15, 18.50 «Мова нанова»: «Свята».
10.40, 17.20 «Мапа свету, які гіне». Д/ф.
11.10 «Наш выбітны ліхадзей». Рэпартаж.
12.45 «Загадкі беларускай гісторыі»: «Альбярцін. Шляхецкае гняздо пад Слонімам».
13.20 «Кожны з нас»: «Я – алімпійскі чэмпіён, зарабляю 100 доляраў».
14.15 **«Іспанія».** М/ф.
16.00 **«Ранча».** Серыял.
16.45 «Гісторыя пад знакам «Пагоні».
16.55 «Кулінарныя падарожжы Роберта Макловіча».
17.50 «Банда». Д/ф.
19.10 «Вяскоўцы».
19.40 «Загадкі беларускай гісторыі»: «Іосіф Стаброўскі. Жыццё за музей».
21.25 **«Глыбокая вада».** Серыял.
22.15 «Рапарт»: «Ліберaлы і кансерватары».
22.45 «Крыж і карона». Д/ф.
23.40 **«Інстынкт».** Серыял.

СРЕДА, 11 ИЮЛЯ

Беларусь 1

06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 00.30 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15, 00.10 «Зона Х. Криминальные новости».
09.10, 22.15 **«След».** Сериал.
10.45, 12.10, 18.35, 19.20 **«Челночницы».** Сериал.
13.05 «Детский доктор».
13.35 **«Убийство на троих».** Сериал.
14.25, 15.25, 17.05 **«Лестница в небеса».** Сериал.
15.15, 18.00 «Новости региона».
21.00 «Панорама».
21.50 «Актуальное интервью».
23.50 «Сфера интересов».
00.50 «День спорта».

Беларусь 2

07.00 «Телеутро».
09.00, 19.30 «Тэлебарометр».
09.05, 19.35 «Слепая». Док.сериал.
10.00, 17.35 **«Команда».** Сериал.
11.50 «Понаехали».
13.00 «На ножах. Отели».
13.55 «Орел и решка. Кругосветка».
14.55 «Кунг-фу панда: захватывающие легенды». Мультсериал.
15.15, 22.05 **«Женский рай».** Сериал.
16.15 «Ничего себе ньюз».
16.20 «Пин_код».
17.05 «Камень, ножницы, бумага».
20.35 «Свадьба вслепую».
22.00 «Спортлото 5 из 36», «КЕНО».
23.05 «ЛавЛавCar».
23.55 «Не злите девочек».

Беларусь 3

07.00 «Дабраранак».
07.35, 12.20 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 18.45 «Навіны культуры».
08.20, 12.15 «Гэты дзень».
08.25, 17.50 **«Маргарыта Назарава».** Серыял.
09.20, 16.40 «Каралі эпізоду».
10.00 «Майстэрня. Гісторыя аднаго мастака».
10.30 «Справа жыцця».
10.50, 15.30 **«Мае дарагія».** М/ф.
12.50 «Беларусь як песня».
13.15 «Грані Перамогі».
13.45, 21.55 «Хроніка Перамогі».
14.05, 21.05 **«Апостал».** Серыял.
15.00 «Камертон».
17.25 «Гарады Беларусі».
19.00 «Славянскі базар у Віцебску – 2018». XVI Міжнародны дзіцячы музычны конкурс «Віцебск-2018». Дзень першы.
20.40 «Калыханка».
22.20 «Тэатр у дэталях». **«Шэсць танцаў».** Спектакль Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь.
22.45 «Майстры і куміры».
23.40 «Святло далёкай зоркі».

Беларусь 5

06.50 Футбол. Чемпионат мира. ½ финала.
09.00 Легкая атлетика. Чемпионат мира (U-20). Утренняя сессия. Прямая трансляция.
13.30, 23.35 Теннис. Уимблдон.
16.15 Легкая атлетика. Чемпионат мира (U-20). Вечерняя сессия. Прямая трансляция.
19.55 «Козел про футбол».
20.15 «Слэм-данк».
20.45 Футбол. Чемпионат мира. ½ финала. Прямая трансляция (в перерыве – «Спорт-центр»).
22.55 Футбол. Дневник чемпионата мира.

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 «Наши новости».
06.10, 07.10, 08.10 «Наше утро».
09.10 «Инна Макарова. Судьба человека».
10.00 «Жить здорово!».
11.10 «Контрольная закупка».
11.50 «Модный приговор».
13.10 **«Апостол».** Сериал.
14.20 «Легенды цирка».
15.00 «Давай поженимся!».
16.20, 00.15 «Мужское/женское».
17.30, 18.20 «На самом деле».
18.55 «Удача в придачу!» с «Евроопт». Дневник.
19.00 «Пусть говорят».
20.00 «Время».
21.10 **«Красная королева».** Сериал.
23.10 **«Sпарта».** Сериал.
01.05 «Ночные новости».

РТР-Беларусь

07.00 «Утро России».
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «Вести».
11.35 **«Каждый за себя».** Сериал.
13.30 «Комната смеха».
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
14.35 «О самом главном».
15.45 «60 минут».
17.35 «Судьба человека».
18.45 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
20.40, 23.10 **«Год в Тоскане».** Сериал.
23.55 **«Склифосовский».** Сериал.

НТВ-Беларусь

05.55 «Астропрогноз».
06.00, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.10, 07.10 «Деловое утро НТВ».
07.55, 08.05 **«Возвращение Мухтара».** Сериал.
08.50 **«Супруги».** Сериал.
09.40, 23.05 «ЧП.by».
10.25 **«Дорожный патруль».** Сериал.
12.05 «Суд присяжных».
13.25, 18.20 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
14.10 **«ППС».** Сериал.
16.30 **«Скелет в шкафу».** Сериал.
17.15 «ДНК».
19.45 **«Морские дьяволы».** Сериал.
23.30 **«Свидетели».** Сериал.

СТВ

05.30 «Минск и минчане».
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
06.10, 20.15 «Минщина».
06.20, 07.45 «Утро. Студия хорошего настроения».
07.40, 19.55, 23.00 «СТВ-спорт».
09.00, 23.50 «Загадки человечества».
10.40, 20.30 **«Джокер».** Сериал.
12.20 «Водить по-русски».
12.40, 23.05 «Самые шокирующие гипотезы».
13.45 «Секретные территории».
14.40 «Элексир молодости».
15.30, 16.50 **«Участок лейтенанта Качуры».** Сериал.
20.05 «Столичные подробности».
20.25 «Прогноз погоды».
01.30 **«Автошкола».** Сериал.

Мир

06.00, 05.25 **«Оса».** Сериал.
07.20, 08.05, 10.05, 13.15 **«Бабий бунт, или Война в Новоселково».** Сериал.
08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 00.00 «Новости».
14.00, 03.30 «Дела семейные. Битва за будущее».
15.00, 04.25 «Дела семейные. Новые истории».
16.15, 02.05 «Игра в кино».
17.10, 18.05 **«Возвращение Мухтара-2».** Сериал.
19.30 **«Марьина роща».** Сериал.
22.20 **«Самая лучшая бабушка».** Х/ф.
00.10 **«Танго любви».** Х/ф.
03.00 «Другой мир».

Россия Культура

06.30, 07.00, 08.00, 10.00, 15.00, 19.30, 23.15 «Новости культуры».
06.35, 17.30 «Пленницы судьбы».
07.05, 18.00 **«В лесах и на горах».** Сериал.
07.50 «Иоганн Вольфганг Гете».
08.05 «Пешком…».
08.30 **«Кортик».** Сериал.
09.40, 17.15, 01.45 «Мировые сокровища».
10.15 «Наблюдатель».
11.15 **«Следствие ведут знатоки».** Сериал.
12.10, 00.05 **«Диккенсиана».** Сериал.
13.10 «Сияющий камень».
13.50 «Абсолютный слух».
14.30 «Уроки рисования».
15.10 «Письма из провинции».
15.40 «Мир Стоунхенджа».
16.35, 01.05 «Военные письма». Вокально-симфонические произведения В.Гаврилина. Исполняют Владимир Федосеев и БСО имени П.И.Чайковского.
18.45, 02.00 «Что скрывают зеркала».
19.45 «Ступени цивилизации».
20.40 «Спокойной ночи, малыши!».
20.55 «В поисках Бергмана».
21.35 **«Баязет».** Сериал.
23.05 «Елена Блаватская».
23.35 «Двадцатый век. Потеря невинности».
02.40 «Цвет времени».

Белсат

07.00, 12.35, 20.00, 01.10 «Вось так».
07.10, 12.50, 20.15, 01.25 «Студыя «Белсат».
07.50, 13.25, 21.00, 01.55 «Аб’ектыў».
08.15, 14.10 «Рапарт»: «Ліберaлы і кансерватары».
08.50, 16.50 «Гісторыя пад знакам «Пагоні».
09.00, 14.40 «Вяскоўцы».
09.30 **«Час гонару. Паўстанне».** Серыял.
10.15 **«Каханне ля поплаву».** Серыял.
11.00 «Мастак свайго жыцця». Рэпартаж.
11.20, 18.55 «Мова нанова»: «Народныя танцы».
11.40, 17.25 «Крыж і карона». Д/ф.
13.55 «Загадкі беларускай гісторыі»: «Іосіф Стаброўскі. Жыццё за музей».
15.10 **«Глыбокая вада».** Серыял.
16.00 **«Ранча».** Серыял.
17.00 «Кулінарныя падарожжы Роберта Макловіча».
18.20 «Невядомая Беларусь»: «Каўчэг». Д/ф.
19.15 «Эксперт».
19.40 «Загадкі беларускай гісторыі»: «Аўра старога Слоніма».
21.25 **«Пажарнікі».** Серыял.
22.15 «Людскія справы»: «Вяртанне камуналак».
22.45 «Абарваныя жыцці»: «Курт Кабэйн». Д/ф.
23.40 **«Цудам ацалелы».** М/ф.

ЧЕТВЕРГ, 12 ИЮЛЯ

Беларусь 1

06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15, 00.30 «Зона Х. Криминальные новости».
08.50 Слово митрополита Павла на День святых Петра и Павла.
09.10 **«След».** Сериал.
10.50, 12.10, 18.35, 19.20 **«Челночницы».** Сериал.
13.05 «Детский доктор».
13.35 **«Убийство на троих».** Сериал.
14.25, 15.25, 17.05 **«Лестница в небеса».** Сериал.
15.15, 18.00 «Новости региона».
21.00 «Панорама».
22.00 «Славянский базар в Витебске». Торжественное открытие XXVII Международного фестиваля искусств».
00.10 «Сфера интересов».
00.55 «День спорта».

Беларусь 2

07.00 «Телеутро».
09.00, 19.40 «Тэлебарометр».
09.05, 19.45 «Слепая». Док.сериал.
10.05, 17.40 **«Команда».** Сериал.
11.55 «Понаехали».
13.05 «ЖаннаПомоги».
14.00 «Орел и решка. Кругосветка».
14.55 «Кунг-фу панда: захватывающие легенды». Мультсериал.
15.15, 22.05 **«Женский рай».** Сериал.
16.15 «Ничего себе ньюз».
16.20 «Пин_код».
17.05 «Камень, ножницы, бумага».
20.45 «Меняю жену».
22.00 «Спортлото 6 из 49», «КЕНО».
23.00 «ЛавЛавCar».
23.55 «Не злите девочек».

Беларусь 3

07.00 «Дабраранак».
07.35, 12.20 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 18.45 «Навіны культуры».
08.20, 12.15 «Гэты дзень».
08.25, 17.50 **«Маргарыта Назарава».** Серыял.
09.20, 16.45 «Каралі эпізоду».
10.05 «Майстэрня. Гісторыя аднаго мастака».
10.30, 15.30 **«Пажывём – пабачым».** М/ф.
11.50 «Размовы пра духоўнае».
12.50 «Беларусь як песня».
13.15 «Грані Перамогі».
13.45, 22.00 «Хроніка Перамогі».
14.05, 21.05 **«Апостал».** Серыял.
15.00 «Камертон».
17.25 «Гарады Беларусі».
19.00 «Славянскі базар у Віцебску – 2018». XVI Міжнародны дзіцячы музычны конкурс «Віцебск-2018». Дзень другі.
20.40 «Калыханка».
22.20 «Тэатр у дэталях». **«Бег».** Спектакль Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя М.Горкага.
22.50 «Любімы небеларускі акцёр».

Беларусь 5

06.55 Футбол. Чемпионат мира. ½ финала.
08.55 Футбол. Дневник чемпионата мира.
09.30 Легкая атлетика. Чемпионат мира (U-20). Утренняя сессия. Прямая трансляция.
12.35 «Легенды мирового спорта».
13.05 «Спорт-микс».
13.15 «Козел про футбол».
13.35 «Слэм-данк».
14.10 «Тренировочный день».
14.45 Теннис. Уимблдон. Женщины. Прямая трансляция.
18.45 Легкая атлетика. Чемпионат мира (U-20). Прямая трансляция.
21.40 «Спорт-центр».
21.50 Плавание. Открытый чемпионат Беларуси на короткой воде.

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 «Наши новости».
06.10, 07.10, 08.10 «Наше утро».
09.10 «Теория заговора».
10.00 «Жить здорово!».
11.10 «Контрольная закупка».
11.50 «Модный приговор».
13.10 **«Апостол».** Сериал.
14.20 «Легенды цирка».
15.00 «Давай поженимся!».
16.20, 00.15 «Мужское/Женское».
17.30, 18.20 «На самом деле».
18.55 «Удача в придачу!» с «Евроопт».
19.00 «Пусть говорят».
20.00 «Время».
21.10 **«Красная королева».** Сериал.
23.10 **«Sпарта».** Сериал.
01.05 «Ночные новости».

РТР-Беларусь

07.00 «Утро России».
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «Вести».
11.35 **«Каждый за себя».** Сериал.
13.35 «Комната смеха».
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
14.35 «О самом главном».
15.45 «60 минут».
17.35 «Судьба человека».
18.45 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
20.40, 23.10 **«Год в Тоскане».** Сериал.
23.55 **«Склифосовский».** Сериал.

НТВ-Беларусь

05.55 «Астропрогноз».
06.00, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.10, 07.10 «Деловое утро НТВ».
07.55, 08.05 **«Возвращение Мухтара».** Сериал.
08.50 **«Супруги».** Сериал.
09.40, 23.05 «ЧП.by».
10.25 **«Дорожный патруль».** Сериал.
12.05 «Суд присяжных».
13.25, 18.20 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
14.10 **«ППС».** Сериал.
16.30 **«Скелет в шкафу».** Сериал.
17.15 «ДНК».
19.45 **«Морские дьяволы».** Сериал.
23.30 **«Свидетели».** Сериал.

СТВ

05.30 «Следаки».
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
06.10, 20.15 «Минщина».
06.20, 07.45 «Утро. Студия хорошего настроения».
07.40, 19.55, 23.00 «СТВ-спорт».
09.00, 23.50 «Загадки человечества».
10.40, 20.30 **«Джокер».** Сериал.
12.40, 23.05 «Самые шокирующие гипотезы».
13.45 «Секретные территории».
14.40 «Эликсир молодости».
15.30, 16.50 **«Участок лейтенанта Качуры».** Сериал.
20.05 «Столичные подробности».
20.25 «Прогноз погоды».
22.10 «Смотреть всем!».
01.30 **«Автошкола».** Сериал.

Мир

06.00, 05.10 **«Оса».** Сериал.
08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 00.00 «Новости».
08.05, 10.05, 13.15, 19.15 **«Марьина роща».** Сериал.
14.00, 03.15 «Дела семейные. Битва за будущее».
15.00, 04.10 «Дела семейные. Новые истории».
16.15, 01.45 «Игра в кино».
17.10, 18.05 **«Возвращение Мухтара-2».** Сериал.
22.05 **«Сокровища О.К.».** Х/ф.
00.10 **«Самая лучшая бабушка».** Х/ф.
02.40 «Другой мир».

Россия Культура

06.30, 07.00, 08.00, 10.00, 15.00, 19.30, 23.15 «Новости культуры».
06.35, 17.30 «Пленницы судьбы».
07.05, 18.00 **«В лесах и на горах».** Сериал.
07.50 «Фрэнсис Бэкон».
08.05 «Пешком…».
08.30 **«Кортик».** Сериал.
09.40, 17.15, 01.50 «Мировые сокровища».
10.15 «Наблюдатель».
11.15 **«Следствие ведут знатоки».** Сериал.
12.50, 00.05 **«Диккенсиана».** Сериал.
13.50 «Абсолютный слух».
14.30 «Уроки рисования».
15.10 «Письма из провинции».
15.40 «Мир Стоунхенджа».
16.35, 01.05 Концерт №1 для фортепиано с оркестром.
18.45, 01.05 «По ту сторону сна».
19.45 «Ступени цивилизации».
20.40 «Спокойной ночи, малыши!».
20.55 «Острова». К 95-летию со дня рождения Михаила Пуговкина.
21.35 **«Баязет».** Сериал.
23.05 «Франсиско Гойя».
23.35 «Двадцатый век. Потеря невиновности».
02.45 «Цвет времени».

Белсат

07.00, 12.20, 20.00, 00.40 «Вось так».
07.10, 12.30, 20.15, 00.50 «Студыя «Белсат».
07.50, 13.10, 21.00, 01.30 «Аб’ектыў».
08.15, 13.50 «Людскія справы»: «Вяртанне камуналак».
08.50 «Эксперт».
09.10 «Закапаная цывілізацыя». Рэпартаж.
09.25 **«Час гонару. Паўстанне».** Серыял.
10.15 **«Пажарнікі».** Серыял.
11.00, 18.50 «Мова нанова»: «Пурызм».
11.25, 17.25 «Абарваныя жыцці»: «Курт Кабэйн». Д/ф.
13.35 «Загадки беларускай гісторыі»: «Аўра старога Слоніма».
14.25 **«Цудам ацалелы».** М/ф.
16.00 **«Ранча».** Серыял.
16.45 «Гісторыя пад знакам «Пагоні».
17.00 «Кулінарныя падарожжы Роберта Макловіча».
18.20 «Невядомая Беларусь»: «Верасень 1939. Як нас вызвалялі». Д/ф.
19.15 «Прыват»: «Узяць сябе ў рукі, або Неабмежаваныя магчымасці».
19.40 «Загадкі беларускай гісторыі»: «Вялікае Княства Літоўскае – Беларусь ці «Летува»?».
21.25 **«Бода».** Серыял.
22.25 «Кожны з нас»: «Мама, я не Даша, я – Яўген».
23.15 «Допінг: цалкам сакрэтна. Выкрыццё Расіі». Д/ф.
23.55 **«Пітбуль».** Серыял.

ПЯТНІЦА, 13 ИЮЛЯ

Беларусь 1
06.00, 07.20, 08.15 «Доброе утро, Беларусь!».
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 «Новости».
07.05, 08.05 «Новости экономики».
07.10, 08.10, 18.15 «Зона Х».
09.10 «Секрет неприступной красавицы». Х/ф.
10.45, 12.10, 18.45, 19.20 «Челночницы». Сериал.
13.05 «Детский доктор».
13.35 «Убийство на троих». Сериал.
14.25, 15.25 «Лестница в небеса». Сериал.
15.15, 18.00 «Новости региона».
17.05 «Папаши». Сериал.
21.00 «Панорама».
22.00 XXVII Международный фестиваль искусств «Славянский базар в Витебске». Прямая трансляция.
00.00 «След». Сериал.
01.30 «День спорта».

Беларусь 2
07.00 «Телеутро».
09.00, 19.55 «Тэлебарометр».
09.05, 20.00 «Слепая». Док.сериал.
10.05, 17.40 «Команда». Сериал.
11.50 «Понаехали».
13.05, 21.00 «Человек-невидимка».
14.00 «Орел и решка. Кругосветка».
14.55 «Кунг-фу панда: захватывающие легенды».
15.20 «Женский рай». Сериал.
16.15 «Ничего себе ньюз».
16.20 «Пин_код».
17.05 «Камень, ножницы, бумага».
19.25 «Семья 3D».
22.00 «Спортлото 5 из 36», «КЕНО».
22.05 «Битва экстрасенсов. 16-й сезон».
00.30 «ЛавЛавСаг».

Беларусь 3
07.00 «Дабрананак».
07.35 «Беларуская кухня».
08.05, 12.00, 18.45 «Навіны культуры».
08.20, 12.15 «Гэты дзень».
08.25, 17.50 «Маргарыта Назарава». Серыял.
09.20, 16.45 «Каралі эпізоду».
09.55 «Святло далёкай зоркі».
10.25 «Справа жыцця».
10.40, 15.25 «Год цяляці». М/ф.
12.20 «Сіла веры».
12.45 «Беларусь як песня».
13.15 «Грані Перамогі».
13.40, 21.55 «Хроніка Перамогі».
14.05, 21.05 «Апостал». Серыял.
15.00 «Легенды беларускай эстрады».
17.25 «Гарады Беларусі».
19.00 «Славянскі базар у Віцебску – 2018». XVI Міжнародны дзіцячы музычны конкурс «Віцебск-2018».
20.40 «Калыханка».
22.20 «Браты Грым». М/ф.

Беларусь 5
06.55 «Легенды мирового спорта».
07.25, 00.00 Плавание. Открытый чемпионат Беларуси на короткой воде.
09.30 Легкая атлетика. Чемпионат мира (U-20). Утренняя сессия. Прямая трансляция.
14.10 «Игры «на вырост».
14.45 Теннис. Уимблдон. Мужчины. ½ финала. Прямая трансляция.
20.00 Легкая атлетика. Чемпионат мира (U-20). Вечерняя сессия. Прямая трансляция.
21.30 «Фактор силы».
22.00 «Спорт-центр».
22.10 Легкая атлетика. Бриллиантовая лига. Рабат. Прямая трансляция.

ОНТ
06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 «Наши новости».
06.10, 07.10, 08.10 «Наше утро».
09.10 «Ирина Пегова. В роли счастливой женщины».
10.00 «Жить здорово!».
11.10 «Контрольная закупка».
11.50 «Модный приговор».
13.10 «Апостол». Сериал.
14.20 «Легенды цирка».
15.00 «Мужское/Женское».
16.20 «Ералаш».
16.45, 18.20 «Не может быть!». Х/ф.
18.55 «Удача в придачу!» с «Евроопт». Дневник.
19.00 «Поле чудес».
20.00 «Время».
21.15 «Три аккорда».
22.50 «Сын». Сериал.
00.45 «Ночные новости».

РТР-Беларусь
07.00 «Утро России».
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «Вести».
11.35 «Роковое наследство». Х/ф.
13.30 «Комната смеха».
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 «Новости – Беларусь».
14.35 «О самом главном».
15.45 «60 минут».
17.35 «Судьба человека».
18.45 «Андрей Малахов. Прямой эфир».
20.40 «Юморина».
23.10 КВН. ¼ финала Международной лиги. Третья игра.

НТВ-Беларусь
05.55 «Астропрогноз».
06.00, 07.00, 08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
06.10, 07.10 «Деловое утро НТВ».
07.55, 08.05 «Возвращение Мухтара». Сериал.
08.50 «Супруги». Сериал.
09.40, 23.05 «ЧП.by».
10.25 «Дорожный патруль». Сериал.
12.05 «Суд присяжных».
13.25, 18.20 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
14.10 «ППС». Сериал.
16.30 «Скелет в шкафу». Сериал.
17.15 «ДНК».
19.40 «Морские дьяволы». Сериал.
23.40 «Свидетели». Сериал.

СТВ
05.30 «Следаки».
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
06.10, 20.15 «Минщина».
06.20, 07.45 «Утро. Студия хорошего настроения».
07.40, 19.55, 23.00 «СТВ-спорт».
09.00 «Загадки человечества».
10.40 «Джокер». Сериал.
12.20 «Водить по-русски».
12.40 «Самые шокирующие гипотезы».
13.50 «Секретные территории».
14.45 «Смотреть всем!».
15.05 «Эликсир молодости».
16.00, 16.50 «Снайпер. Оружие возмездия». Сериал.
20.05 «Столичные подробности».
20.25 «Прогноз погоды».
20.30 «Добро пожаловать!».
20.50 «Ягуар». Х/ф.
23.05 «Автошкола». Сериал.

Мир
06.00 «Оса». Сериал.
08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Новости».
08.05, 10.05, 13.15 «Марьина роща». Сериал.
14.00 «Дела семейные. Битва за будущее».
15.00 «Дела семейные. Новые истории».
16.15 «Игра в кино».
17.10, 19.20 «Мама в законе». Сериал.
21.10 «Жажда мести». Х/ф.
00.00 «О чем базар». Дневник Международного фестиваля искусств «Славянский базар».
00.05 Торжественное открытие XXVII Международного фестиваля искусств «Славянский базар в Витебске».
01.35 «Держись, шоубиз!».
02.05 «Злоключения Альфреда». Х/ф
04.05 «Сокровища О.К.». Х/ф.

Россия Культура
06.30, 07.00, 08.00, 10.00, 15.00, 19.30, 23.15 «Новости культуры».
06.35 «Пленницы судьбы».
07.05, 18.00 «В лесах и на горах». Сериал.
07.50 «Роберт Фолкон Скотт».
08.05 «Пешком…».
08.30 «Бронзовая птица». Х/ф.
09.40, 18.45, 22.05 «Мировые сокровища».
10.15 «Наблюдатель».
11.15 «Следствие ведут знатоки». Сериал.
12.15, 23.35 «Диккенсиана». Сериал.
14.30 «Уроки рисования».
15.10 «Неизвестный «Ленфильм».
16.30 «Сирано де Бержерак».
16.35 Юбилейный концерт Владимира Федосеева и БСО имени П.И.Чайковского в Колонном зале Дома Союзов.
19.00 «Смехоностальгия».
19.45 «Искатели».
20.30 «Дорога на Бали». Х/ф.
22.20 «Линия жизни».
01.50 «Искатели».
02.40 Мультфильм для взрослых.

Белсат
07.00, 12.10, 20.00, 01.10 «Вось так».
07.10, 12.25, 20.15, 01.25 «Студыя «Белсат».
07.50, 13.00, 21.00, 02.05 «Аб'ектыў».
08.15, 14.10 «Кожны з нас»: «Мама, я не Даша, я – Яўген».
09.10 «Востраў надзеі». Рэпартаж.
09.25 «Час гонару. Паўстанне». Серыял.
10.15 «Сага старадаўняй пушчы». Дак.серыял.
11.10, 18.35 «Мова нанова»: «Янка Маўр».
11.35, 17.15 «Допінг: цалкам сакрэтна. Выкрыццё Расіі». Д/ф.
13.25 «Загадкі беларускай гісторыі»: «Вялікае Княства Літоўскае – Беларусь ці «Летува»?».
13.45 «Прыват»: «Узяць сябе ў рукі, або Неабмежаваныя магчымасці».
15.10 «Бода». Серыял.
16.00 «Ранча». Серыял.
16.45 «Кулінарныя падарожжы Роберта Макловіча».
17.50 «Невядомая Беларусь»: «Станіслаў Шушкевіч». Д/ф.
19.00 «Асабісты капітал».
19.20 «Побач з намі».
19.40 «Загадкі беларускай гісторыі»: «Генетычны код нацыі. Навагрудская беларуская гімназія».
21.25 «Планета людзей».Серыял.
22.15 «Маю права».
22.40 «Ідэальны горад Аўшвіц». Д/ф.
23.25 «Урок». М/ф.

СВЯТА

Анатоль ЗЭКАЎ

Купальскія агні

Гарaць Купальскія агні
і зырка асвятляюць далеч,
І ноч глядзіць у тыя дні,
якія прыйдуць за Купаллем.

Што наварожыць нам яна,
якую напрарочыць долю,
пакуль не бачыцца і ў снах,
ну а наяве – дык тым болей.

А ўжо вось-вось – і тыя дні,
і першы з іх – за гэтай ночкай…
Гараць Купальскія агні –
і па рацэ плывуць вяночкі.

СУББОТА, 14 ИЮЛЯ

Беларусь 1
06.10 «Існасць».
06.35 «Кафе на Садовой». Сериал.
08.20 «Кулинарная дипломатия».
09.00, 12.00, 15.00 «Новости».
09.10 «Зона Х. Итоги недели».
09.50 «Здоровье».
10.40 «Код нацыі».
11.20 «Дача».
12.10 «50 рецептов первого».
12.55, 15.45, 00.00 «Пуанты для плюшки». Сериал.
15.15 «Краіна».
17.30 «Судьба по имени Любовь». Сериал.
21.00 «Панорама».
22.00 XXVII Международный конкурс исполнителей эстрадной песни «Витебск-2018». Финал. День первый. «Славянский хит». Прямая трансляция.
01.30 «День спорта».

Беларусь 2
07.00 «Все о Рози».
07.40 «Живая вода». Х/ф.
09.15, 21.55 «Тэлебарометр».
09.20 «Свидание с будущим».
10.15 «ЖаннаПомоги».
11.10 «Планета сокровищ». Мультфильм.
12.45 «Орел и решка. Кругосветка».
13.40 «Хана Монтана: кино». Х/ф.
15.25 «Копейка в копейку».
16.05 «Свадьба вслепую».
17.25 «Пока ты спал». Х/ф.
19.10 «Прогулка». Х/ф.
21.15 «Сыграй меня, если сможешь».
22.00 «Спортлото 6 из 49», «КЕНО».
22.05 «Пираты Карибского моря: сундук мертвеца». Х/ф.
00.30 «Не злите девочек».

Беларусь 3
07.35 «Сіла веры».
08.00, 13.25, 18.35 «Навіны культуры».
08.15, 13.45, 18.50 «Гэты дзень».
08.20, 11.25 Мультфільмы.
08.50 «Соль зямлі». Серыял.
10.00 «Жывая культура».
10.25 «Беларуская кухня».
10.55 «Размаўляем па-беларуску».
12.00, 22.10 «Рассеяны». М/ф.
13.50 «Навукаманія».
14.15 «Легенды кіно».
15.00 «Корцік». М/ф.
19.00 «Славянскі базар у Віцебску – 2018». XXVII Міжнародны конкурс выканаўцаў эстраднай песні «Віцебск-2018». Паўфінал.
20.40 «Калыханка».
21.05 «У квадрацe 45». М/ф.
23.35 «Запіскі на палях».

Беларусь 5
07.00 Легкая атлетика. Бриллиантовая лига. Рабат.
08.50 Теннис. Уимблдон. Мужчины. ½ финала.
10.55, 21.00 Плавание. Открытый чемпионат Беларуси на короткой воде.
12.30 «Фактор силы».
13.00 Легкая атлетика. Чемпионат мира (U-20). Дневная сессия. Прямая трансляция.
16.45 Футбол. Чемпионат мира. Матч за 3-е место. Прямая трансляция (в перерыве – «Спорт-центр»).
18.55 Теннис. Уимблдон. Женщины. Финал.
23.10 «Спорт-центр».
23.20 Смешанные единоборства. UFC.

ОНТ
07.00, 09.00, 16.00 «Наши новости».
07.10 «Лучик». Сериал.
09.10 «Смешарики. Новые приключения».
09.30 «Ирина Мирошниченко. «Я знаю, что такое любовь».
10.35 «На наш вкус».
11.20 «Теория заговора».
12.15 «Михаил Пуговкин. «Боже, какой типаж!».
13.15 «Свадьба в Малиновке». Х/ф.
15.00, 16.20 «Спортлото-82». Х/ф.
17.10 «Кто хочет стать миллионером?».
18.15, 21.10 «Сегодня вечером».
20.00 «Наши новости. Субботний выпуск».
20.45 «Метеогид».
21.05 «Удача в придачу!» с «Евроопт». Дневник.
22.50 «Сын». Сериал.

РТР-Беларусь
07.00 «Комната смеха».
07.25 «Чокнутая». Сериал.
10.40 «По секрету всему свету».
11.00, 20.00 «Вести».
11.20 «Живые истории».
12.10 «Пятеро на одного».
13.00 «Наше дело».
13.15 «Комната смеха».
14.15 «Измайловский парк».
16.30 «Последняя жертва Анны». Х/ф.
19.55 «Погода на неделю».
20.55 «Привет, Андрей!».
22.40 «Счастье по договору». Х/ф.

НТВ-Беларусь
06.15 «Астропрогноз».
06.20 «Час Волкова». Сериал.
08.00, 10.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
08.20 «ЧП.by».
08.50 «Врачебные тайны плюс».
09.25 «Я хочу это увидеть!».
10.25 «Главная дорога».
11.10 «Еда живая и мертвая».
12.10 «Квартирный вопрос».
13.20 «Поедем, поедим!».
14.15 «ППС». Сериал.
16.20 «Следствие вели…».
17.15 «Секрет на миллион».
19.30 «Крутой». Х/ф.
21.05 «Ворошиловский стрелок». Х/ф.
22.50 «Казаки». Сериал.

СТВ
06.35 «Эликсир молодости».
08.15 «Самая полезная программа».
09.05 «Минтранс».
10.00 «Минск и минчане».
10.30 «Большой город».
11.00 Документальный проект.
11.55, 13.40, 16.40 «Участок лейтенанта Качуры». Сериал.
13.30, 16.30, 19.30 «24 часа».
20.00 «СТВ-спорт».
20.10 «Игра в имитацию». Х/ф.
22.05 «Снайпер. Оружие возмездия». Сериал.
01.00 «Секретные территории».

Мир
06.05 «Как в ресторане».
06.35, 05.05 Мультфильмы.
07.30 «Союзники».
08.00 «Секретные материалы».
08.30 «Ой, мамочки!».
09.00 «Культ/Туризм».
09.30, 15.00 «Наше кино. История большой любви».
10.00, 16.00, 19.00 «Новости».
10.15 «Игра в кино».
11.10 «Бронзовая птица». Х/ф.
15.30, 16.15, 19.15 «Большая перемена». Сериал.
21.15 «Любимый Раджа». Х/ф.
23.45 «О чем базар».
23.55 XXVII Международный фестиваль искусств «Славянский базар в Витебске».
01.25 «Мама в законе». Сериал.

Россия Культура
06.30 «Библейский сюжет».
07.05 «Член правительства». Х/ф.
08.50 Мультфильмы.
09.45 «Обыкновенный концерт».
10.15 «Дорога на Бали». Х/ф.
11.50 «Коктебель. Заповедная зона».
12.35, 01.35 «Утреннее сияние».
13.25 «Передвижники. Архип Куинджи».
13.55 «Квартет Гварнери». Х/ф.
16.20 «Большой балет – 2016».
18.10 «Острова».
18.50 «Под куполом цирка». Х/ф.
21.05 «Париж – Гала 2015». Концерт на Марсовом поле.
22.45 «Фанни и Александр». Х/ф.
02.30 Мультфильмы для взрослых.

Белсат
07.00 «Вось так».
07.10 «Студыя «Белсат».
07.50, 21.00, 00.05 «Аб'ектыў».
08.15 «Маю права».
08.40 «Асабісты капітал».
09.00 «Прыват»: «Узяць сябе ў рукі, або Неабмежаваныя магчымасці».
09.25 «Час гонару. Паўстанне». Серыял.
10.15 «Пацукі». Мультсерыял.
10.25, 10.35 «Прыгоды і паходы». Мультсерыял.
10.45 «100 хвілін вакацый». Серыял.
11.15 «Кулінарныя падарожжы Роберта Макловіча».
11.40 «Крыж і карона». Д/ф.
12.35 «Невядомая Беларусь»: «Станіслаў Шушкевіч». Д/ф.
13.20 «Планета людзей». Серыял.
14.10 «Рапарт»: «Лібералы і кансерватары».
14.40 «Людскія справы»: «Вяртанне камунізму».
15.15, 23.25 «Ідэальны горад Аўшвіц». Д/ф.
15.55 «Ранча». Серыял.
16.45 «Урок». М/ф.
18.35 «Над Нёманам».
18.50 «Аўтастопам па Беларусі».
19.10 «Аліса ў краіне вайны». Д/ф.
20.30 «Беларускі клімат».
21.15 «Расійская дыскатэка». М/ф.
22.55 Belsat Music LIVE.
00.25 «Каралева Бона». Серыял.

ВОСКРЕСЕНЬЕ, 15 ИЮЛЯ

Беларусь 1
07.00, 16.35 «Кафе на Садовой». Сериал.
09.00, 12.00, 15.00 «Новости».
09.10 «Арсенал».
09.45 «Код нацыі».
10.25 «Народное утро».
11.05 «Вокруг планеты».
12.10 «Новости. Центральный регион».
12.35 «50 рецептов первого».
13.15 «Секрет неприступной красавицы». Сериал.
15.15 «Твой город».
15.30 «Папаши». Сериал.
20.35 «Навіны надвор'я».
21.00 «Главный эфир».
22.00 «Витебск-2018». XXVII Международный конкурс исполнителей эстрадной песни. Финал. День второй. «Фестивальный хит». Прямая трансляция.
00.00 «Пуанты для плюшки». Сериал.

Беларусь 2
06.55 «Все о Рози».
07.05 «Хана Монтана: кино». Х/ф.
08.50, 20.10 «Тэлебарометр».
08.55 «Мир наизнанку. Непал».
09.50 «На ножах. Отели».
10.50 «Свидание для мамы».
11.45 «Утиные истории». Мультсериал.
13.00 «Орел и решка. Кругосветка».
13.55 «Свадьба вслепую».
15.20 «Пираты Карибского моря: сундук мертвеца». Х/ф.
17.45 «Битва экстрасенсов. 16-й сезон».
20.45 «Меняю жену».
22.00 «Спортлото 5 из 36», «КЕНО».
22.05 «Пока ты спал». Х/ф.
23.50 «Не злите девочек».

Беларусь 3
07.35, 23.55 «Святыні Беларусі».
08.00, 12.20 «Навіны культуры».
08.15, 12.35 «Гэты дзень».
08.20 Мультфільмы.
08.45, 21.05 «Тры таполі на Плюшчыхе». М/ф.
10.05 «Наперад у мінулае».
10.30 «Нацыянальны хіт-парад».
11.25 «Майстры і куміры».
12.40 «Корцік». М/ф.
16.15 «Жывая культура».
16.40 «У квадрацe 45». Х/ф.
17.50 «Соль зямлі». Серыял.
19.00 «Славянскі базар у Віцебску – 2018». «International Voice in Vitebsk». Канцэрт.
20.40 «Калыханка».
22.20 «Славянскі базар – 2017». «Прысвячэнне Аляксандру Ціханавічу».

Беларусь 5
07.00 Плавание. Открытый чемпионат Беларуси на короткой воде.
08.45 Теннис. Уимблдон. Женщины. Финал.
10.50 Футбол. Чемпионат мира. Матч за 3-е место.
13.05 Легкая атлетика. Чемпионат мира (U-20). Дневная сессия. Прямая трансляция.
16.10 «Пит-стоп».
16.40 «Игры «на вырост».
17.15 Футбол. Чемпионат мира. Превью.
17.45 Футбол. Чемпионат мира. Финал. Прямая трансляция.
20.40 Теннис. Уимблдон. Мужчины. Финал.
23.20 «Итоги недели».

ОНТ
07.00, 09.00, 16.00 «Наши новости».
07.10 «Лучик». Сериал.
09.10 «Воскресная проповедь».
09.25 «Здоровье».
10.35 «Непутевые заметки».
10.55 «Зинаида Кириенко. «Я в кино настрадалась».
12.00 «Честное слово».
12.50 «Александр Домогаров. Рыцарь печального образа».
13.55 «Белая ночь, нежная ночь…». Х/ф.
16.20 «Лучше всех!».
20.00 «Контуры».
21.05 «Клуб веселых и находчивых». Летний Кубок во Владивостоке».
23.40 Гала-концерт звезд мировой оперы. Трансляция из Большого театра.

РТР-Беларусь
07.00 «Комната смеха».
07.30 «Счастье по договору». Х/ф.
11.00, 16.00 «Вести».
11.20 «Сам себе режиссер».
12.15 «Утренняя почта».
13.00 «Смехопанорама».
13.30 «Когда все дома».
14.30 «Уходя – уходи». Х/ф.
17.30 «От печали до радости». Х/ф.
20.45 «Легенда №17». Х/ф.
23.00 «Поддубный». Х/ф.
01.00 «Воскресный вечер».

НТВ-Беларусь
06.15 «Астропрогноз».
06.20 «Час Волкова». Сериал.
08.00, 10.00, 16.00, 19.00 «Сегодня».
08.20 «Однажды…».
08.55 «Их нравы».
09.20 «Кто в доме хозяин?».
10.25 «Первая передача».
11.05 «Чудо техники».
12.00 «Дачный ответ».
13.10 «НашПотребНадзор».
14.15 «Крутой». Х/ф.
16.20 «Следствие вели…».
18.05 «Новые русские сенсации».
19.30 «Медвежья хватка». Сериал.
22.40 «Казаки». Сериал.

СТВ
06.35 «Смотреть всем!».
06.55 «Ягуар». Х/ф.
08.35 «Игра в имитацию». Х/ф.
10.30 «Центральный регион».
11.00, 13.45, 16.40 «Участок лейтенанта Качуры». Сериал.
13.30, 16.30 «24 часа».
19.30 «Неделя».
20.35 «Мементо». Х/ф.
22.30 Документальный спецпроект.
23.30 «Соль».
01.15 «Секретные территории».

Мир
06.00 «Миллион вопросов о природе».
06.10, 07.30 Мультфильмы.
06.30 «Такие странные».
07.00 «Хранители тайн».
09.00 «Достояние республик. Восьмидесятые».
09.30 «Наше кино. История большой любви».
10.00 «Новости».
10.15 «Как в ресторане».
10.45 «Большая перемена». Сериал.
16.05, 18.00 «Гардемарины, вперед!». Сериал.
17.00, 00.00 «Вместе».
22.45, 01.00 «Жажда мести». Х/ф.
02.30 «О чем базар». Дневник Международного фестиваля искусств «Славянский базар».
02.40 «Витебск-2018». XXVII Международный конкурс исполнителей эстрадной песни. Финал.
04.10 «Оса». Сериал.

Россия Культура
06.30 «Под куполом цирка». Х/ф.
08.50 Мультфильмы.
09.45 «Обыкновенный концерт».
10.15 «Длинный день». Х/ф.
11.45 «Неизвестная Европа».
12.10 «Научный стенд-ап».
12.50, 01.05 «Утреннее сияние».
13.45 «Письма из провинции».
14.15 «Человек с золотой рукой». Х/ф.
16.15 «Искатели».
17.05 «Пешком…».
17.30 Концерт-реквием памяти царственных страстотерпцев.
19.30 «Новости культуры».
20.10 «Скандальное происшествие в Брикмилле». Х/ф.
22.20 «Австрия. Зальцбург. Дворец Альтенау».
22.45 «Фанни и Александр». Х/ф.

Белсат
07.00, 21.00, 00.25 «Аб'ектыў».
07.15, 14.20, 18.10 «Беларускі клімат».
07.45 «Над Нёманам».
08.00 «Вяскоўцы».
08.30 «Пацукі». Мультсерыял.
08.40, 08.50 «Прыгоды і паходы». Мультсерыял.
09.00 «100 хвілін вакацый». Серыял.
09.25 «Сага старадаўняй пушчы». Дак. серыял.
10.20 «Кулінарныя падарожжы Роберта Макловіча».
10.45 «Аўтастопам па Беларусі».
11.05 «Мова нанова»: «Невядушыя людзі».
11.30 «Эксперт».
11.50, 23.50 Belsat Music LIVE.
12.20 «Кожны з нас». «Мама, я не Даша, я – Яўген».
13.15, 20.25 «Гісторыя пад знакам «Пагоні».
13.20 «Легенда Грунвальда». Д/ф.
14.45 «Аліса ў краіне вайны». Д/ф.
16.00 «Расійская дыскатэка». М/ф.
17.40 «Мэта – схуднець да лета». Рэпартаж.
17.55 «Вандроўкі па Гродзеншчыне».
18.40 «Побач з намі».
18.55 «Дзеці ў эру СДУГ». Д/ф.
20.35 «Welcome ў Беларусь».
21.15 «Размовы эксперта».
21.35 «Дарэлы». Серыял.
22.25 «Мандарыны». М/ф.
00.40 «Дэкалог, шэсць». М/ф.

www.nv-online.info – электронны дадатак да друкаванай версіі газеты «Народная Воля».

Адрас рэдакцыі: 220030 Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 328-68-71. Рэкламны аддзел (017) 328-66-09.
nvonlineinfo@gmail.com http://www.nv-online.info

Падпісныя індэксы:
63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

9 772071 964000 18053

Паколькі ў рэдакцыі няма магчымасці рэцэнзаваць і вяртаць нявыкарыстаныя матэрыялы, яна пакідае права ўступаць у перапіску за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 05.06.2018 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 22 535 экз. Заказ № 2602.